

06

November 2012
Årgang 148

budskabet

FORDYBELSE | ANALYSE | INSPIRATION

Tema | Jagten på den indre ro

Urolige hjerter – og den sande lykke
Selvudvikling, velvære og spiritualitet
Forsoning lodret og vandret

INDHOLD

LEDER

- 02 HOLD HVILEDAGEN HELLIG!
Christian Haahr Andersen

TEMA

- 04 UROLIGE HJERTER – OG
DEN SANDE LYKKE
Manuel Vigilius
- 08 SELVUDVIKLING, VELVÆRE
OG SPIRITUALITET
Alex Dahl Karlsen
- 12 MODERNE LEDELSE OG
DET FLEKSIBLE MENNESKE
Jakob Valdemar Olsen

- 16 HVEM ER JEG?
Ellen Esmarch Pedersen
- 19 MEN ALLIGEVEL SPØRGER JEG
Inge Bøgel Lassen

ANDRE ARTIKLER

- 20 TORDENSKJOLDS SOLDATER
I FARE
Ole Rabjerg
- 23 EVANGELISK-LUTHERSK I DAG
Flemming Bak Poulsen

HORISONT

- 26 REKLAMESØJLER
- 27 HIMLEN FINDES VIRKELIG!

FOR TROEN

- 28 ÆRKEENGLERÅDET
Erik Dahl
- 30 FORSONING LODRET OG VANDRET
Jens Ole Christensen

BØGER

- 33 VICTOR, SOFIA OG ALLE DE ANDRE
- 34 UDRUSTNING TIL TJENESTE
- 35 EVANGELIET OM KONGEN
- 36 BIBELEN RESSURS

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis

redaktionens synspunkter, men redaktionen er

ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og

synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM

står for.

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Layout Amalie Puggaard Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement: 240 kr. Unge under 30 år: 140 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlim@dlim.dk

www.dlim.dk

Redaktør

Ole Solgaard

Enggårdsvvej 39, Kragelund, 8723 Løsning

tlf. 2327 1253, os@dlim.dk

Redaktionsudvalg

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, leder af Café Kilden, Herning

Per Westh Jensen, stud.teol, København

Lene Malmgaard, gymnasielærer, Aarhus

LEADER

HOLD HVILEDAGEN HELLIG!

AF CHRISTIAN HAAHR ANDERSEN

.....

Vi har haft lukkeloven i mange år til stor velsignelse for det danske samfund og de kristne i Danmark, men nu er denne periode desværre definitivt slut.

En søndag i efteråret 1973 blev jeg kaldt på arbejde af min arbejdsgiver. Der skulle orden på lageret efter flytning til et nyt og større lager. Jeg blev hentet af en taxa på firmaets regning, og sammen med de andre ansatte arbejdede jeg hele søndagen med at få tingene anbragt på hylderne.

Men det virkede helt forkert at tage på arbejde en søndag, for det var jeg ikke vant til hjemmefra. Lørdag eftermiddag blev der gjort klar til søndag. Græsplænen blev slået og gruset revet, for om søndagen blev der kun udført det nødvendige arbejde. Søn-

dagsfreden rådede både ude og inde, og i byen var butikkerne lukkede.

Søndagsfreden er truet

Men nu er søndagsfreden truet, for alle butikker må holde åbent om søndagen, og i butiksverdenen bliver søndag en dag som alle andre. Det er en udvikling, der har været i gang i længere tid, men fra 1. oktober bortfaldt reglerne om søndagslukning helt.

Vi styrer mod det pausefri samfund, og flere og flere arbejdsgivere vil beordre deres ansatte til at arbejde om søndagen. Det betyder, at den kristne står i dilemmaet, om han/hun skal adlyde sin arbejdsgiver og gå på arbejde om søndagen, eller finde et andet arbejde, hvor der ikke er krav om søndagsarbejde.

Jesus og sabbatsbuddet

Det tredje bud siger: "Husk sabbatsdagen og hold den hellig" (2 Mos 20,8). Baggrunden for buddet ser vi i Første Mosebog 2,3: "Gud velsignede den syvende dag og helligede den, for på den dag hvilede han efter alt det arbejde, han havde udført, da han skabte."

Selvom *hvile* står i modsætning til *skabelse* og *arbejde*, skal det understreges, at hvilen ikke står for nogen radikal passivitet. Gud arbejdede ikke på hviledagen, men han gjorde noget andet: Gud fuldendte det, han havde skabt. Gud velsignede og helligede den syvende dag. Det betyder, at det, Gud gør på den syvende dag, hører med til Guds gerning i begyndelsen. Det vil sige, at der ikke er noget af det, Gud har skabt på de seks dage, der er fuldendt, før han har gjort

Hvile; Jesus opfatter den ikke som passivitet

det, han gjorde på den syvende dag: hvile og hellige denne dag.

På den baggrund er Jesu holdning til sabbatten klar. Jesus opfatter ikke hvilen som nogen form for passivitet. Her er Jesus i meget stærk opposition til de jødiske skriftlærde, som havde udviklet et helt netværk af forbud mod forskellige aktiviteter på sabbatten.

Jesus var tværtimod aktiv på sabbatten. Jesus helbredte på sabbatten – og understregede dermed, at sabbatten er specielt velsignet og helliget af Gud. Den måde, Jesus handler på, fokuserer på, hvad der er godt at gøre på sabbatten, og ikke på, hvad man ikke må gøre. Jesus var til stede i synagogen og i templet på sabbatten og viser dermed, at denne dag primært skal bruges til noget andet end det dagligdags arbejde.

Buddets betydning i dag

Jesus har derved lært os, hvordan vi skal helligholde hviledagen, som for os kristne ikke er lørdagen, men søndagen – Kristi opstandelsesdag. Meningen med buddet er ifølge Jesus ikke at lægge et åg på vores skuldre og tvinge os ind i et lovbestemt livsmønster om søndagen, for som kristne er vi ikke bundet af Moselovens ydre bestemmelser vedrørende sabbatten (jf. Kol 2,16f).

Den "udvortes betydning" af sabbatsbuddet (fx forbud mod at koge mad og tænde ild) gælder, som Luther siger, alene for jøderne og ikke for os kristne. Sådanne udvortes ting er vi ved Kristus løst fra. Men selve hviledagen går tilbage til skabelsens dage – og gælder derfor for alle mennesker.

I NT lægges hovedvægten på at handle efter buddets ånd, for det har Jesus understreget med sine ord og gerninger på sabbatten. Det betyder, at om søndagen skal vi lade det daglige arbejde ligge, sådan at arbejdet ikke optager al vores tid og kræfter. Frem for alt peger det tredje bud på hviledagens åndelige indhold. Vi må ikke forsømme fællesskabet om Guds ord og bønnen.

Hviledagen er givet os, for at den skal bruges til noget andet end at tjene til livets ophold og øge levestandarden. Derimod skal søndagen bruges til at høre og læse Guds ord. For helligdagen står som et vidnesbyrd om Guds godhed, nåde, velsignelse, helligelse og frelse i Jesus Kristus.

Hvad gør vi så?

Mange danskere lever i 2012 et stresset liv, hvor man hele tiden er online, hele tiden til rådighed. Samtidig higer mange også efter en indre ro og hvile. Det interessante er,

at Gud helt fra skabelsens dage har tænkt denne hvile med i sin ugeplan.

Som kristne tror vi, at det gode liv findes dér, hvor vi lever efter Guds bud – og herunder også helligholder hviledagen.

Hvad gør den kristne, når arbejdsgiveren beordrer søndagsarbejde? Det er forskelligt. Nogle vil opsigte deres arbejde og finde et andet. Andre vil være mere pragmatiske og sige ja til at indgå i en turnus, der indebærer søndagsarbejde en gang imellem.

Det er vigtigt, at du også i dette spørgsmål følger din samvittighed, og lader dig lede af den overbevisning, du er kommet frem til ved bibellæsning og bøn. Har du søndagsarbejde, er det vanskeligere at helligholde søndagen, men dog ikke umuligt. Du kan eventuelt helligholde en anden dag i ugen.

Sagt kort kan vi sige, at vi holder hviledagen hellig, for at vi ikke skal fortabe os i de jordiske ting, men opvækkes og styrkes til at tjene Gud. På søndagen skal vi flittigt beskæftige os med Gud ord og tage del i menighedens fælles møde og gudstjeneste, for at vi må nå frem til den evige sabbat i Himlen.

TEMA

Urolige hjerter – og den sande lykke

AF MANUEL VIGILIUS

Der er en voldsom sult og søgen i vores tid efter balance, fred og åndelig fylde. Der er meget godt og gudsskabt i denne søgen, også selv om den er slået ud af kurs. Guds ord kan blotlægge dybderne i det, som er på færde – og hvad svaret virkelig er.

Når tidens søgen efter balance analyseres af intellektuelle (kristne som ikke-kristne), bliver den ofte karakteriseret med ord som 'selvoptaget', 'individualistisk' eller 'kropsfokuseret'.

Hos kristne underforstås det desuden: Vi er 'et andet sted'. Vi har set, at livet *ikke* handler om at jage lykken eller min egen glæde. Det er jo det, Bibelen kalder synd!

Men er det nu så enkelt?

Jeg tror, den kristne forfatter og åndskæmpe C.S. Lewis rammer plet, når han siger, at megen kristen 'fromhed' er mere inspireret af moralfilosofi end af Bibelen: Det rigtige liv er et liv i forsagelse af egne behov og tilsidesættelse af egen lykke. Hvis noget er virkelig godt at gøre, kan det ikke være forbundet med nydelse og glæde for os selv ...

Går vi til Bibelen, er billedet mere nuanceret. Jeg vil særligt pege på tre punkter:

1. Der findes gudgivne behov i dig, som du har ansvar for at tilfredsstillere – og der findes gudvillet nydelse

Nogle gange får vi gjort alt begær og menneskelig 'appetit' suspekt. Det er dårlig teologi. Der findes ganske almindelige

menneskelige behov, som er lagt ned i os af Skaberen selv. Det har han sandsynligvis gjort for vores glædes skyld – det synes at være et tilbagevendende motiv for ham! – og for at minde os om vores afhængighed af ham og af andre mennesker.

Han har skabt os med mund og mave – med appetit på mad og drikke. Ører, sjæl og følelser – og behov for musik og følelsesmæssig tilfredsstillelse. Krop og nerveceller – behov for ømhed, nærhed, sex og kærtegn. Han har skabt os med et dybt behov for fællesskab med andre (1 Mos 2,18).

Sådan var det før syndefaldet.

Gud gav os skaberværket til forvaltning – også til at nyde og stille vores appetit på. Det er udtryk for Guds gavmildhed og hans grundlæggende kærlighed og vilje over for os: Han vil os alt godt (1 Mos 1,28f; 2,15).

Menneskelige behov; Nogle gange er det mest fromme, du kan foretage dig, at tage en middagslur

Vi skal forvalte skabningen med omhu. Og din krop, dit sind og din sjæl hører med til skaberværket. Dermed er det en del af din forvalteropgave at sørge for, at de bliver plejet. At de skabte behov bliver mødt, når det er muligt. At du tager ansvar for dig selv – herunder vedligeholdelse, træning og udvikling af det potentiale, Gud har givet dig.

Hvis vi skal pløje, så og vande en mark, så den udfolder sit potentiale, bærer korn, hvorfor skulle du så ikke sørge for den mad, hvile, fællesskab med andre, nærhed, sex, musik og adspredelse, som *du* har brug for for at fungere godt og frugtbart? Selvfølgelig holdt inden for de gode rammer, som Gud har givet dig.¹

Gør det for Herren, og gør det med al den glæde, det er muligt!

Gode begrænsninger

Det er en misforståelse at tro, at Gud eller nogen andre er tjent med, at du misbruger eller udpiner dine egne ressourcer. Tror du virkelig, at Gud ønsker, at du er fejllærret? Kronisk trætt? Utilfreds og i underskud? Stresset?

Hvad er det egentlig for en gud, du tror på?

Selvfølgelig kan der være perioder, hvor du må knokle igennem og sætte dine egne behov til side, fordi andre mennesker sær-

ligt har brug for dig. Men det er et oprør mod hans skaberorden bestandigt at overskride de grænser, han har sat for dig, inklusive din energi. Også Jesus sørgede for, at hans disciple fik tid at spise og hvile – selv om hans mission var vigtig, og tiden kort (Mark 6,30f).

Har du overvejet, at der er noget forunderligt godt i det faktum, at Gud har sat grænser for alt her på jorden², inklusive dit liv og din dag? At du har behov for søvn? Har du overvejet, at det er en god påmindelse om, at du er begrænset – i modsætning til Gud?

Nogle gange er det mest fromme, du kan foretage dig, at tage en middagslur. Eller løbe en tur. Eller lave dig et sundt måltid. Eller arrangere en aften med vennerne – bare for din glædes og fornøjelses skyld.

Det er desuden overmod at tro, at fremgang eller tilbagegang for den familie, virksomhed eller menighed, du er sat i, står og falder med dig. Gud kan skabe gudsbørn ud af sten (Mat 3,9) – mon ikke han så klarer sig uden din overdrevne medvirken?

En ældgammel disciplin genopdaget

Der er altså ikke i sig selv nogen grund til at se ned på eller tale dårligt om motion, styrketræning, personlig planlægning, selvud-

vikling, terapi, stilhed – eller wellness! – så længe de ikke bliver gjort til mål i sig selv.

Hver for sig kan de alle være gode hjælpemidler til at sørge for egne naturlige behov og bruge det, Gud har givet os at forvalte, så det bærer frugt. De kan være kilder til klarhed, ro, velvære og effektivitet. Tag med glæde imod dem som gaver fra Gud.

Selvfølgelig hører der mere end dét til et sundt og frugtbart kristenliv.

De fleste af Budskabets læsere er nok klar over, at personlig andagt og deltagelse i et menighedsliv er vigtige byggesten for vores livs hus. Så i stedet vil jeg særligt pege på én lidt glemt 'sten', som har været brugt i tusinder af år. Den er anbefalet i Bibelen (Jak 1,16. en Joh 1,9) og har været en kilde til sundhed og glæde i mit eget liv, nemlig skriftemål, sjælesorg og mentoring i en 1:1 relation.

Der er en form for individualisme ('mit åndelige liv er alene en sag mellem Gud og mig!') og bornerthed ('dét taler man bare ikke om!'), som jeg er bange for trives i et konservativt missionshusmiljø. De holder mange væk fra ærlighed, dybere erkendelse, brud med 'skødesynder' og en stærkere erfaring af tilgivelsen.

'Vi skal jo ikke dele vores inderste synder med hvem som helst' er blevet til 'vi skal jo >

Manuel Vigilius; Jeg kan ikke se andet, end at der er en utroligt stærk kraft og helse i at bekende sine synder for en anden kristen som en fast vane i sit liv

ikke dele vores inderste synder med nogen som helst’.

Så vi holder kortene tæt ind til kroppen og kommer vores stolthed og ’gamle kød’ i møde, så vi kan opretholde en illusion af, at vi ikke er *seriøse, konkrete* syndere; at vi ikke som sådan i bund og grund er ’fattige, blinde og nøgne’ i os selv (Åb 3,17) – komplet afhængige af Guds nåde og af det kristne fællesskab.

At sørge for sig selv betyder først og fremmest at holde sig åndeligt sund. Jeg kan ikke se andet, end at der er en utroligt stærk kraft og helse i at bekende sine synder for en anden kristen som en fast vane i sit liv.

Det er også en kilde til dyb glæde – ja, en del af den lykke, vi må jage efter:

2. ’Alle mennesker søger lykke. Der er ingen undtagelse’³

Som nævnt har vi det med at sætte menneskers jagt på lykke i et mistænkeligt lys. Selv om det er rigtigt, at denne jagt ofte er kortsigtet og slået ud af kurs, er det fejlagtigt at afskrive den fuldstændigt – og det gælder på flere planer. For det første fjerner det os fra den næste, vi er sat til at dele evangeliet med. I stedet for at se et *med-menneske*, der deler vores dybeste problem (adskillelse fra Gud) og længsel, ser vi et

eksemplar. En repræsentant for ”det, der er galt med vores tid.”

For det andet er det bare et faktum, at motivet bag de fleste valg, du foretager, er ønsket om en bedring af din tilstand – fra dit valg af uddannelse, ægtefælle eller singletilværelse til din leverpostejmad: Du søger at gøre det, som giver dig tilfredsstillelse, og det er ’at søge sin egen lykke’. Selv når du gør noget, du ikke har lyst til – i lydighed mod Gud – sker det for at tilfredsstille den indre impuls af kærlighed eller retfærdighed, som er plantet dér. Også det er jagt på lykke: Den lykke, som ligger i at glæde andre og være i overensstemmelse med Guds vilje.

Det er vigtigt, vi ser det i øjnene og er ærlige om det. Elles går vi rundt og bilder os ind, at vi skam ikke søger nogen lykke, og dermed, at vi ’sparer point sammen’. At andre – herunder Gud – derfor skylder os noget, for vi har jo ofret os ...

Men alle mennesker søger lykke. Der er ingen undtagelse. Og denne grundlæggende stræben efter det, som giver glæde og fylde er ikke imod Guds vilje!

Hvor er selvfornægtelsen?

Hov, hov! Hvor er ’fornægt dig selv... tag dit kors op og følg mig’ blevet af?!

Det er rigtigt, det står centralt i den kristnes liv. Men også det er at søge Lykken – med stort L!

Bibelen opfordrer os til at søge Gud – for at være Gud nær og at følge Jesus er min lykke (Sl 73,28; 16,2). Han mætter min sjæl og giver mig det, mit hjerte længes efter (Sl 23,5; 63,6). At elske Gud og andre er min lykke. Og hvis det betyder, at jeg må give afkald på eller forlade noget af det, jeg elsker, så gør jeg det udelukkende, fordi jeg fravælger nogle af de kortvarige glæder – for at få den største, vedvarende lykke: At elske, lytte til og adlyde ham, som jeg har fuld tillid til.

Jesus tager udgangspunkt i vores søgen efter lykke. Han lover nemlig stor løn – både i dette liv og i det kommende (Luk 18,29f)! Når Jesus skal begrunde, hvorfor hans disciple skal sælge deres ejendele og give almisse, er det: For at samle sig ’uudtømmelig skat’ i Himlen! (Luk 12,33). Når han siger, hvorfor den rige unge mand skal sælge, hvad han ejer, er det ikke for at tage noget fra ham – det er for at give ham Den Største Skat (Mark 10,21)!

Jesus er ingen asket eller moralfilosof – han er investeringsrådgiver! Hans budskab er: invester dine penge, dine talenter, dit liv i den skat, som virkelig holder! Søg den

Manuel Vigilius, f. 1969

Journalist

Kommunikationsrådgiver i A.P. Møller-Mærsk Gruppen

sande, den største lykke!

‘Men hvad med den kristne kvinde, som ofrer sig, fravælger mand og børn for at tage til et fremmed land, ene og alene for at redde menneskeliv? Vil du påstå, at hun søger sin egen lykke?!’

Ja – hvis hun handler i overensstemmelse med sin overbevisning. Det, hun har set, har skabt en længsel eller smerte inden i, som kun kan lindres og stilles ved at rejse. Hendes glæde er: at udbrede Guds Rige gennem ord og handling. Se mennesker blive hjulpet og frelst. Dét er hendes lykke. Og selv hvis hun ikke når at se frugt af sit arbejde, vil Gud belønne hende. Hun samler sig en udtømmelig skat i Himlen. Dét er lykke!

Og så: Måske! Hvis hendes motivation er, at hun ser sig selv som et viljesløst offer for Guds kald, en martyr, der bider tænderne sammen for Gud – og tror, at netop dét er lydighed, er der ikke megen glæde. Selv om det nok tilfredsstillende noget i hende (en form for lykke), samler hun sig ingen skatte. Kun vanære mod Gud og glæden i ham.

Det er ikke Guds vilje med os. Gud elsker os. Han vil og ved vores bedste. Og han vil, at alle mennesker ser og søger Lykken og Glæden – hæmningsløst! At søge vores

tilfredsstillelse i ham er den største ære, vi kan vise ham – og den største lykke, vi kan erfare.

3. Tidens åndelige søgen rummer en gudgiven længsel

Det fører os videre til tidens åndelige søgen: Hvor selvoptaget og forvildet den end kan synes – og kan være – rummer den også et potentiale. Det er en god længsel, der er kommet på vildspor.

Som Augustin, Blaise Pascal, C.S. Lewis, John Piper⁴ og mange andre med Bibelen i hånden har pointeret: Vi er skabt til at tilhøre Gud, og vores hjerte er uroligt, indtil det finder hvile i ham.⁵

Derfor skal vi ikke vrænge på næsen ad denne længsel. Vi skal forstå den, anerkende den hos andre og erkende den hos os selv. Bruge den som en anledning til at lede os selv og andre mennesker ind i den grundlæggende historie, vi finder i Bibelen igen og igen. Så vi ser, hvad vores oprindelige bestemmelse var; hvorfor vi føler, som vi gør i dag; hvor vi må søge hen for at genetablere forbindelsen; og finde hvile for vores sjæle.

Guds ord og evangeliet kan spore længselen ind på den vej, der fører til evigt liv, virkelig lykke. Dette ord har frelsende kraft i sig.

Den bevarer vores sunde fornuft, tilfredsstillende et dybt eksistentielt behov og skærper det nye syn, Gud har givet os i evangeliet.

God jagt!

- 1 ‘Syndigt begær’ er at ville have andet og mere end det, Gud giver, og at ville leve uden for de gode, beskyttende rammer, han har sat op (1 Mos 2,16f; 2 Mos 20,17).
- 2 Job 14,5; 16,10. Sl 74,17. ApG 17,26 m.fl.
- 3 Blaise Pascal: Pascal’s Pensees (ca. 1662)
- 4 John Piper: Desiring God (1986); www.desiringgod.org
- 5 Augustin: Bekendelser (401)

TEMA

Selvudvikling, velvære og spiritualitet

AF ALEX DAHL KARLSEN

Der er sket en opblomstring af en særpræget religiøsitet, der kobler verdslige teknikker og åndelig længsel. Hvilke fællestræk er der bag tidens fokus på selvudvikling og velvære? Hvilken menneskelig og åndelig sult ligger bag?

Det særprægede består både i, at "jeg har fundet min egen måde at være religiøs på," og især i, at de religiøse rødder under den pågældende praksis ofte nedtones. Derimod bruges det vagere ord *spiritualitet* i langt højere grad for ikke at signalere et bestemt religiøst tilhørsforhold.

Derudover skiltes der med, at mindfulness, yogaen, terapien eller den alternative behandlingsform er *teknikker*. Den åndelige sfære og den verdslige sfære er ikke læn-

gere skarpt adskilt, men er sammenvævede med hinanden. Spiritualitet bliver koblet med teknik, gerne med videnskabelige ord, "facts" og undersøgelser.

Teknikker med et ikke-kristent verdensbillede invaderer dermed vores hverdag i sundhedsvæsenet, i skolen og i erhvervslivet. Det sker med terapiformer, alternative behandlingsformer og selvudviklingskurser, der "sælges" som religiøst neutrale teknikker.

Artiklen bringer eksempler på, hvordan selvudviklings- og terapiformer omformes og tilpasses nye ønsker, behov og rammer.

Den nye spiritualitets rødder

Østens religiøsitet har sat sit præg på nutidens spiritualitet i form af meditation, yoga og elementer fra alternativ behandling, men har dog radikalt ændret karakter fra

pessimismens behårde karma og genfødsel til et positivt budskab om menneskets uanede muligheder. Samtidig er gnosticis- mens dualitet mellem ånd og legeme også en vigtig inspirationskilde.

Olav Hammer skriver i sin bog "*New Age – En ny folketro?*" (Fremad, 1996):

"Tilhængere af det nyåndelige verdensbillede søger gerne deres idéhistoriske rødder i Indien eller blandt naturfolks religioner.

For en udenforstående er der i virkeligheden ved første øjekast meget stor afstand mellem fx hinduistiske filosofiske systemer og nutidens New Age. Til gengæld har et bestemt vestligt idéunivers ... slående ligheder med vores tids nyreligiøsitet: romantikken" (s. 29).

Med *romantikken* tænkes der på fokuseringen på følelser og intuition,

Alex Dahl Karlsen; Hvad kan vi bruge af terapi- eller selvudviklingsteknikker, som er udviklet med et helt andet menneskesyn, uden at det påvirker vores eget kristne ståsted?

naturen og ånden samt tilværelsens ubrudte helhed. Olav Hammer nævner teosofien¹ som det, der samler og nytolker de ellers meget forskellige traditioner, og på den måde leder frem til den nye religiøsitet.

Overraskende nok deler New Age-bevægelsen derudover fælles forestillinger om individet med neoliberalismen²:

- Individet bestemmer selv sin virkelighed
- Individet skal kun regne med sin egen autoritet
- Individet har selv det fulde ansvar for sit liv
- Individet har et enormt potentiale i sig, som kun venter på at folde sig ud

Positiv tænkning

Bogen *"The Power of Positive Thinking"* fra 1952, skrevet af den amerikanske præst Norman Vincent Peale, viser det overraskende forbindelsesled mellem fremgangsteologien og mange moderne terapiformer. Kenneth Hagin, som er en af Trosbevægelsens kendteste ledere, anerkendte, at han stod i gæld til Peale.³

Når man læser bogen⁴, står det hurtigt klart, at mange af dens tanker er alment accepterede 'sandheder' i dag. Peales tanker er da også blevet en del af et mainstream-tankegods op igennem sidste halvdel af det

20. århundrede. En række terapeutiske retninger står hver især i gæld til Peales "tænk positiv-holdning":

"... alt fra en række humanistiske psykologer, kognitive psykologer, anerkendende ledertrænere, coaches, NLP-udøvere, psykoterapeuter, stresshåndteringseksperter og kursusudbydere af spirituelle livsanskuelser på arbejdsmarkedet, der alle sætter fokus på, hvordan man tænker om et problem, i stedet for at fokusere på problemet i sig selv (min fremhævnings)."⁵

Både selvudviklingsteknikkerne og fremgangsteologien fokuserer på de mentale billeder – frem for den ydre verden; de strukturer og rammer, vi som mennesker er undergivet. Den egentlige virkelighed er inde i dig selv. Derfor kan du fremmane det, du gerne vil have af succes og positive oplevelser, gennem dine positive ord.⁶ Det betyder, at det er op til dig selv, hvordan dit liv skal forme sig.

Den kognitive psykologis – i øvrigt nyttige – indsigt i vores tankemønstres påvirkning af handle-mønstre og vores velvære forvandles dermed til et skyldfrembringende og stressende pres på den enkelte. Det sker, når de ydre rammer og strukturer, hvori vi som mennesker indgår, nedtones i terapien, og hvor den enkelte derfor alene har ansva-

ret for, at den ønskede forandring lykkes.

Enneagrammet – selvudvikling eller helliggørelsesmetode?

Aarhus Valgmenighed forsøger at koble Enneagrammets' udviklingsmål med det kristne syn på syndefaldet og helliggørelsen. De tilbyder Enneagram-kurser under overskriften *Det nifaldige liv*⁸ – med flg. ord:

"Enneagrammet oplever en eksplosiv vækst både inden for erhvervslivet som ledelses- og selvudviklingsredskab og i kirken som omvendelsesredskab til helliggørelse i Kristus.

Enneagrammet afslører de illusioner, vi ofte er fanget af, der får os til at tro, at der kun er én måde at være i verden på, nemlig vores egen. Enneagrammet lærer os, hvordan vi kan udvikle os til frie mennesker, der ikke lever efter kødet, men efter Guds vilje. Det giver en skarp indsigt i det, som driver og motiverer os på et dybtliggende plan. Enneagrammet føder en sand indsigt, en ægte barmhjertighed og et stærkt mod til at forstå og elske det, der er forskelligt fra os selv, og en dyb visdom til at se, hvad der kan forbedre vores relationer til 'dette fremmede' både på arbejde og hjemme."

I videoklipet på hjemmesidens forside ➤

Jesus; Han har altid tid, og han fordømmer ikke den, som ikke udnyttede sine potentialer

giver underviseren mange eksempler fra Bibelen. Alligevel oplever jeg, at fokus er på selvudvikling og det at finde ind til sin "sande kerne." Aarhus Valgmenigheds formål er at afsløre den enkeltes særlige synsstruktur. Men når man bruger et system, hvor syndefaldet ser ud til at skulle forstås symbolsk og derfor har et optimistisk syn på menneskets evner til at vokse åndeligt og en positiv bedømmelse af vores sande kerne, så har man reelt introduceret et system med et menneskesyn, der kolliderer med det bibelske.

At vi her møder et højst umage miks ses ved, at man på hjemmesiden finder så forskellige vinkler som:

- 1) At søge tilbage til mit sande selv (dvs., at mennesket er moralsk godt i sin kerne)
- 2) Guds ords helbredende kraft (en nåde, der indgyder kraft til at leve i overensstemmelse med Guds kærlighed eller helbreder mine selvgjorte sår?)
- 3) Guds nåde, der tilsiges syndere

Aarhus Valgmenigheds projekt udfordrer os ved at stille skarpt på spørgsmålet: Hvad kan vi bruge af terapi- eller selvudviklingsteknikker, som er udviklet med et helt andet menneskesyn, uden at det påvirker vores eget kristne ståsted? Kan teknikkerne

"reddes" ved en "kristianisering" af begreberne? Måske bør vi undersøge vores egen brug af terapi- og selvudviklingsteknikker for evt. blinde vinkler.

Opsamling

Eksemplerne viser, at tidens spiritualitet lader sig inspirere alle steder fra, blander det med andre elementer, som det nu føles rigtigt. Forskelligartede religiøse kilder og verdslig filosofi mikses frit.

Eksemplet fra Aarhus Valgmenighed viser også, at denne sammensmeltning af forskellige teknikker og spiritualitet ikke bare sker i erhvervslivet og i det brede nyreligiøst funderede marked for selvudvikling og spirituel udvikling. Men vi møder her et umage miks af det kristne menneskesyn og et optimistisk syn på menneskers udviklingsmuligheder i perfektionistisk retning, herunder en urimelig forventning til en selvudviklingsmetode i helliggørelsen.

Vi må altså undersøge de relevante teknikker kritisk for deres bagvedliggende menneskesyn. Helst inden, vi evt. føler at have brug for dem. Det er ikke forkert at lade sig inspirere af idéer, som er opstået helt andre steder. Men de bør prøves på Guds ord. Kolliderer de med Bibelens menneske- og guds-syn? Det må være prøvestenen.

Menneskelig og åndelig sult

Hvad kan vi sige om den menneskelige og åndelige sult, der ofte ligger bag den miksede spiritualitet? Den er bl.a. kendetegnet af:

- 1) Behov for at finde sandheden er fraværende. Det handler højst om, hvad der er sandt for mig, men især hvad der er godt for mig
- 2) Er der nogen eller noget, der elsker mig?
- 3) Jeg vil gerne være lykkelig og fri for det, der hæmmer mig
- 4) Jeg vil gerne udvikle mig og opnå succes
- 5) Jeg søger det ekstraordinære
- 6) Jeg har ar på sjælen, som jeg ikke kan håndtere
- 7) Jeg kan ikke tilgive mig selv
- 8) Stress-håndteringen lykkedes ikke for mig, eller jeg fik ikke udfoldet mine potentialer

Til gengæld mangler det niende punkt: Hvordan får jeg fred med Gud og får hans tilgivelse?

Hvad kan vi lære af Jesus?

Hvordan forholder Jesus sig til den menneskelige og åndelige sult?

Når Jesus mødte mennesker, gjorde han to ting. Dels anerkendte han deres erkendte

Alex Dahl Karlsen, f. 1967

Cand.scient.pol.

Fritidsprædikant i LM

behov, og hjælp dem ofte med det. Dels så han deres virkelige problem, som disse mennesker måske ikke selv havde erkendt. Også det ville han hjælpe dem med. Nogle gange fik Jesus lov, andre gange ikke.

På samme måde må vi give mennesker – hvad enten de er ikke-troende, åndeligt søgende eller spirituelt orienterede – hjælp til at løse deres virkelige problem: adskillelsen fra Gud – i form af ordet om Jesus, der har bragt forsoning i stand mellem dem og Gud.

Samtidig har vi også noget at give disse mennesker i deres erkendte nød: Jesus elsker vedkommende, ikke bare med ord eller kærlige følelser. Jesus gav sig selv for ham eller hende. Han døde i deres sted. Han vil være deres ven og fortrolige. Han har altid tid, og han fordømmer ikke den, som ikke udnyttede sine potentialer. Jesus anerkender også, at andre mennesker faktisk kan gøre vedkommende ondt. Det handler ikke bare om, hvordan den enkelte selv tackler de komplicerede følelser. Jesus tager

sig af den, som andre har behandlet dårligt.

Endelig må vi også i vores kristne fællesskaber øve os i at anerkende egne eller andres svigt samt i at tilgive hinanden, sådan som Jesus har tilgivet os og elsker os. Dermed må vi elske og ære hinanden med de gudgivne begrænsninger, vi har – som dem, vi er, uden forventninger om, at vi skal udvikle indbildte potentialer eller blive 'bedre udgaver af os selv'.

Lad os lære af Jesus – både med tanke på vores egne og andres behov.

- 1 Teosofi er en spekulativ filosofisk-religiøs retning, som via syner, åbenbaringer og intuition søger at nå til en gudserkendelse.
- 2 Lars Ahlin: "Neoliberalisme og new age-spiritualitet – to forskellige begreber?" i Tina Maggaard (red.): *Ledelse og spiritualitet*, Gyldendal Business, 2009, s.38.
- 3 Se Dave Hunt: "Kenneth Hagin and Positive Confession" på http://www.ankerberg.com/Articles/_PD-FArchives/new-age/NA3W1100.pdf
- 4 Norman Vincent Peale: *Vær positiv - lev lykkeligt*,

Hernov. Uden år.

- 5 Se Iben Krogsdal: *NLP: Når alting altid kan blive bedre*" i Tina Maggaard (red.): *Ledelse og spiritualitet*. Gyldendal Business. 2009, s. 83-85.
- 6 Nogle selvudviklingsterapier og fremgangsteologien har derfor lighedspunkter med gnosticisme og magi.
- 7 Et tolkningssystem, der sammenfatter personligheden med det spirituelle. Enneagrammets udformning er knyttet til den armenske filosof og lærer Georg Ivanovich Gurdjieff (1872-1949) og især

chileneren Oscar Ichazo, som ca. 1970 udviklede Enneagrammet til den personlighedsmodel, vi kender i dag. Det har muligvis rødder tilbage i islamisk mystik (sufisme).

- 8 Se www.nifoldigtiv.dk. Hjemmesiden henviser til www.enneagramminstitute.com, som har uddannet Aarhus Valgmenigheds Enneagram-lærere. Her gives et fyldigt billede af, hvilken fortolkning af Enneagram der bygges på, formålet med kurserne samt en beskrivelse af endemålet: den fuldkomne frihed og enhed med mit egentlige selv.

TEMA

Moderne ledelse og det fleksible menneske

AF JAKOB VALDEMAR OLSEN

Hvorfor er der på arbejdsmarkedet i dag så stor interesse for personlig udvikling og selvhjælpsbøger? Og hvordan skal jeg som kristen forholde mig til det populære fænomen *mindfulness*?

Ledelse, personlig udvikling og religiøsitet

Der er nogle, der har den forestilling, at religiøsitet er en entydig og afgrænset størrelse. Den forståelse af religiøsitet bliver udfordret, når religiøsiteten dukker op, hvor man ikke venter det.

Forvirringen kan for eksempel snige sig ind på bibliotekerne. Af gode pædagogiske grunde er biblioteker opdelt i forskellige emneområder. Det ville ellers være svært at finde rundt på bibliotekerne. Nogle bøger

kan stå under kategorien *teknik*, andre under *religion*, en tredje gruppe kan være *filosofi* eller *skønlitteratur* eller *biologi* og så videre. Vi har en fornemmelse af, hvad vi taler om, når de forskellige emner bliver nævnt. Men i virkeligheden er inddelingen til dels en konstruktion. Kan et skønlitterært værk ikke være religiøst – eller omvendt?

Denne pointe er i de senere år blevet tydelig for flere, når vi taler om ledelse og personlig udvikling. Hvis mennesker er religiøse, så må religiøsiteten også finde sit udtryk dér, selvom det måske sker på andre måder, end hvad man umiddelbart forventer.

I 2009 udgav Gyldendal Business bogen *Ledelse og spiritualitet. En antologi om nye veje i arbejdslivet*.¹ Den bog er et vidnesbyrd om, hvor svært det er at putte begrebet *religion* ind i en entydig kasse. 13 forskellige

forfattere bidrager til bogen, og de forskellige artikler peger ikke i samme retning.

Når man læser den bog og mange andre bøger om ledelse og personlig udvikling, så kan det være sundt at stoppe op ved den bibelske vejledning: "Prøv alt, hold fast ved det gode" (1 Thess 5,21). Billedet, der tegner sig, er ikke entydigt. Der er brug for en konstruktiv kritisk sans både i forhold til fortalere og kritikere.

Emnet er stort, og det er ikke muligt for mig helt at overskue det, men jeg kan kradsede lidt i overfladen og pege på veje og afveje. Det er tydeligt, at der er elementer, der må afvises og kritiseres. Meget af kritikken er sund og god. Men samtidig er der også dele af kritikken, der er for ensidig og for hurtig på aftrækkeren, så kritikken må også læses kritisk.

Arbejdslivet; Man må være fleksibel og omstillingsparat, for strukturerne er ikke givne

En sociologisk vinkling

Hvorfor er der på arbejdsmarkedet i dag en stor interesse for personlig udvikling og selvhjælpsbøger?

Sociologiske overvejelser kan være en måde at nærme sig et svar på. Der er flere sociologer, der har vist interesse for det her område, og som det er typisk for forskellige faggrupper, så griber de efter de analyse-værktøjer, som de har til rådighed. Sociologerne er på udkig efter sociologiske forklaringer.

Sociologen Zygmunt Bauman taler om, at vi lever i et flydende samfund, hvor de samfunds-strukturer, som vi før tog for givet, nu er til forhandling og ændrer sig. Det får blandt andet betydning for parforholdene.² Noget lignende gør Anthony Giddens gældende, når han siger, at det, der i dag holder parforhold sammen, ikke er andet end parforholdet selv.³

Det får den konsekvens, at man til stadighed må spørge sig selv, hvorfor man er, hvor man er. De ydre strukturer giver ikke i sig selv et svar, og hvis man ikke selv kan svare, må man hellere finde et andet sted at være. Man presses til at reflektere og selv give svar.

En lignende analyse er blevet overført til arbejdslivet. Sociologen Richard Sennett

forsøger sig med en analyse af det moderne arbejdsliv i bogen *Det fleksible menneske eller arbejdets forvandling og personlighedens nedsmeltning*.⁴ Som det fremgår af titlen, er Sennett meget kritisk. En stor del af det monotone arbejde, som man kendte til på fabrikker førhen, eksisterer ikke mere. Strukturerne i ansættelser og arbejde er ikke fastlåste, som de var engang. Det stiller andre krav til ansatte. Det betyder, at man må være fleksibel og omstillingsparat, for strukturerne er ikke givne, men hele tiden åbne for forhandling.

Behovet for personlig udvikling

Hvis vi accepterer, at der er noget rigtigt i den beskrivelse af det moderne arbejdsliv, som man kan finde hos en sociolog som Sennett, så kan det også være noget af forklaringen på, hvorfor der i dag på arbejdsmarkedet er en stor interesse for personlighedsudviklende kurser. Man må sno sig, være fleksibel og hele tiden finde ud af, hvordan man kan passe ind, når de ydre rammer ændrer sig. Det skaber muligheder, og i muligheder kan der både være noget givende og noget farligt.

Der er i megen tænkning om arbejdslivet et fokus på individet. Det kan være spændende, for det kan åbne for kreativitet, selv-

stændighed og udfoldelsen af nye sider af en selv. Men faren er, at alt ansvaret bliver lagt på den enkelte. Det er her, at meget af kritikken af moderne ledelsestænkning sætter ind.

Vi er mange, der har brug for at få øjnene op for de muligheder og potentialer, som vi har. Der tales om selvledelse og om ansvar for egen læring. I det er der noget sundt og godt, men det viser sig, at det let kan komme over. Hvis alle løsninger på de udfordringer, der kommer, skal findes hos en selv, så kan man ende i en sprogbrug, der virker manisk. Så kan man støde på formuleringer som: "Du skaber selv dit liv. Alt kan altid blive bedre. Du er altid mere, end du tror."⁵

Der er et ønske om at finde alle de åndelige resurser, som man kan. For at nå det ønske trækkes der på flere forskellige resurser og traditioner, også religiøse.

Det religiøse islæt

Som jeg skrev indledningsvis, så er det religiøse svært at definere og afgrænse. Det betyder, at det religiøse kan findes, hvor man mindst venter det, og det kan være, at det ikke er så tydeligt, hvor man troede, at det var at finde.

Som eksempel kan peges på ordet *meditation*. Ordet kommer fra latin og betyder ➤

Ansvaret for, hvordan det går dig, ligger hos dig selv. Og hvis du har problemer, falder hele tyngden på dig selv. I virkeligheden, på den lange bane, letter det ikke stress, men øger det.

overvejelse. Det har en kristen historie i den forstand, at der er mange kristne, der har fyldt ordet med bibelsk indhold som for eksempel Martin Luther. Luther kan tale om, at vi må grunde på Guds ord, meditere over det. Men ordet er også blevet brugt i ren filosofisk sammenhæng som netop overvejelse. Og det er blevet brugt om Transcendental Meditation, som har rødder i hinduistisk tænkning.

Noget lignende kan siges om *mindfulness* (*opmærksomhedstræning*). Det er blevet et populært begreb inden for forskellige former for ledelsestænkning. Det har sin baggrund i buddhistisk praksis. Det bruges bl.a. til at afhjælpe stress. Man skal øve sig i at kunne være i nu'et.

Som ordet *meditation* trækkes også begrebet *mindfulness* i forskellige retninger. Det kan blive fyldt af religiøs tænkning,

bl.a. fordi baggrunden er en buddhistisk praksis. Men det kan også bruges i mere neutral betydning.

Når man forholder sig til kritikken af mindfulness, er det interessant, at det bliver kritiseret for både at være buddhistisk, og for ikke at være det.

Fra buddhistisk hold går kritikken på, at man i meget moderne mindfulness opøves i være opmærksom på sig selv, men ifølge buddhistisk tænkning er der intet selv. Buddhistiske øvelser skal hjælpe en til at opgave sig selv, komme ud af livet og ud af alle bindinger til livet, også ud af den binding, der ligger i forestillingen om et jeg, et selv.

Fra anden side kritiseres mindfulness – sammen med megen anden moderne ledelsesfilosofi – for at lægge ubærlige byrder på dem, der udsættes for det. Ansvar

for, hvordan det går dig i dit arbejdsliv, ligger hos dig selv. Du er så at sige tabt til dig selv. Og hvis du har problemer, falder hele tyngden på dig selv. I virkeligheden, på den lange bane, letter det ikke stress, men øger det.

En kristen vurdering

Hvordan må man som kristen vurdere mindfulness og megen anden moderne ledelsesfilosofi? Som det forhåbentlig fremgår af ovenstående, mener jeg ikke, at det er muligt at putte alt i samme kasse. Begreber kan over tid og i forskellige sammenhænge skifte betydning.

Men det er rigtigt, at mindfulness har sin baggrund i buddhismen, og mange af dem, der arbejder med mindfulness, henter inspiration i buddhismen. Og i mødet med buddhistisk inspireret tænkning er det vigtigt at

Grundlaget; Jeg er ikke min egen lykkes smed, min egen frelse, min egen vej ud

Jakob Valdemar Olsen, f. 1967

Cand.theol. Ph.D.

Adjunkt på Dansk Bibel-Institut og
sognepræst i Emdrup Kirke

understrege, at det ikke er muligt for mennesker at frelse sig selv.

Verden er grundlæggende personlig, ikke upersonlig, fordi der står en Skaber bag. Den Skaber er i Jesus min redning. Jeg er *ikke* min egen lykkes smed, min egen frelse, min egen vej ud. I alt, hvad jeg gør og er, kan jeg hvile i en anden. Det er det vigtigste og grundlæggende, der er at sige om mig og mit liv, uafhængigt af hvordan mit arbejdsliv former sig.

Både mindfulness og megen anden tænkning inden for dette område fokuserer kolossalt på individet, på den enkelte. Faren er, at de strukturer, vi indgår i, glemmes, og byrderne bliver store for den enkelte.

Men det betyder ikke, at jeg vil forkaste al konkret vejledning og hjælp til selvhjælp. Det er ikke uden grund, at der er interesse for ledelsesfilosofi og vejledning i arbejdslivet. Vi har brug for det. Vi har brug for at besinde os på, hvor vi selv er. Vi har brug for eftertænkning. Og hvis der findes teknikker, der kan hjælpe os til det, er det godt.

Selvudvikling og ledelsesfilosofi kan være praktiske redskaber, men de er ikke alt. Redskaber og køreplaner kan være meget praktiske, men de kan ikke være grundlaget for mit liv. Jeg kan ikke bygge mit liv på dem og lade alt dreje sig om dem. Jeg har

brug for noget ganske andet, når jeg skal forholde mig til de mest grundlæggende spørgsmål i livet, uden at det praktiske dermed bliver ligegyldigt.

Et kristent alternativ

Jeg har også i mit liv haft stor gavn af praktiske råd og hjælp, når det drejer sig om eftertænkning og personlig udvikling. For eksempel er jeg stødt på disse fire råd:⁶

1) Vær bevidst om dit kald

En fordel ved kaldsbevidstheden er, at den kan afgrænse mig over for det, jeg *ikke* skal. Og den binder mig til noget uden for mig selv; i sidste ende til Gud, som er den, der kalder mig.

2) Fasthold modet til forandring

Modet til forandring er vigtigt for at undgå, at jeg lammes. Netop kaldet kan betyde, at der er ting, jeg må omprioritere i mit liv. Det kan kræve mod ikke bare at gøre, som jeg plejer eller som andre forventer.

3) Vær en del af et lille støttende fællesskab

Jeg er en del af en "smågruppe," som jævnligt mødes. Vi beder for hinanden og læser i Bibelen sammen. Dette gentagne

møde med en lille gruppe er med til at fastholde bibel, bøn og mennesker i mit liv. Og det er i en ramme, hvor tempoet er lavt.

4) Bevar evighedens perspektiv

Fra Guds synsvinkel ændrer perspektivet sig. De små problemer bliver sat i et andet lys. Og jeg øves i at se ud over mig selv og mit eget. Det oplever jeg igen og igen som en sund øvelse, men som noget, jeg netop må øve mig i. Den øvelse er også en del af 1. og 3. råd.

Måske kan disse råd også være til hjælp for andre.

- 1 Red. Tina Maggaard (København: Gyldendal Business, 2009).
- 2 *Liquid Love* (Cambridge: Polity Press, 2003).
- 3 *Modernitet og selvidentitet* (København: Hans Reitzels Forlag, 1996).
- 4 (Højbjerg: Hovedland, 1999).
- 5 *Ledelse og spiritualitet*, s.85.
- 6 Bill Hybels: *Courageous Leadership* (Grand Rapids: Zondervan, 2002), s.234-253.

TEMA

Hvem er jeg? – om selvbillede og identitet

AF ELLEN ESMARCH PEDERSEN

.....

Gud er mere og mere blevet væk i menneskers forestilling om, hvem de selv er. I takt med at det er sket, er selvbilledet også blevet mere og mere løst og usikkert. Derfor er det heller ikke så mærkeligt, at mange i dag slås med lavt selvværd og usikker identitet.

Lad os vende tilbage til udgangspunktet og lade Gud give os nogle svar og pejlemærker på, hvem vi er.

Hvem siger Gud, vi er?

Villet af Gud

Vi er *villet* af Gud. Læser vi fx Salme 139, får vi et overbevisende indtryk af det. Der fortælles om, at vi er dannet og skabt af Gud, og at Gud havde os for øje allerede den-

gang, vi var et foster i vores mors livmor, og at alle de dage, vi kommer til at leve, har Gud tal på. Altså er vi *villet*, lige fra vi blev undfanget, til vi dør.

Det er vigtigt at have som grundlæggende erkendelse og erfaring, for vi kan godt komme i tvivl, om andre mennesker vil os. F.eks. om mor og far har *villet* have os og har *villet* os i vores barndom, eller om venner vil os. Og den tvivl kan få stor indflydelse på vores selvbillede i negativ retning.

Værdsat og respekteret af Gud

Vi er *værdsat* og *respekteret* af Gud. I Salme 8 får vi et fantastisk billede af, hvordan Gud ser på os. Vi er kun lidt ringere end Gud. Det betyder ikke, at vi er små guder. Nej, vi er mennesker, men mennesker med værdi, og mennesker, der er skabt i Guds billede. Den-

ne værdi har ikke noget med præstation at gøre. Vi har ikke gjort os fortjent til at have værdi. Vi har det bare. I Salme otte står der også, at vi er kronet med herlighed og ære. Når vi ærer et menneske, sætter vi det højt og respekterer det. Tænk, at Gud har kronet os med ære.

Når jeg grundlæggende har værdi bare ved at være mig, så bliver det ikke længere så farligt at skulle imødekomme krav og forventninger, for jeg er blevet befriet fra udelukkende at blive defineret af mine præstationer – om jeg *gør* det rigtige, siger det rigtige, ser rigtig ud osv. Hvis jeg *gør* en fejl, er jeg ikke en fejl. Hvis jeg *siger* noget dumt, er jeg ikke dum. Det giver i virkeligheden plads til at være ufuldkommen og alligevel god nok. Jeg behøver ikke at skamme mig over at være mig.

Sammenligningens spejl; Vi er gode til at få øje på det, vi synes er forkert hos os selv, men perfekt hos andre

Elsket af Gud

Vi er *elsket* af Gud. Guds blik på os er fyldt af kærlighed. "For således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortæbes, men have evigt liv." (Joh 3,16)

Kærlighedsord er gode for os, men hvis ikke ordene bliver underbygget af handling, mister de efterhånden troværdighed. Det største bevis på, at vi er elskede af Gud, finder vi i Jesu død og opstandelse. Det er Guds endegyldige kærlighedshandling over for os. At spejle sig i Guds kærlighed er noget af det mest identitetsopbyggende, der findes.

Kærligheden mennesker imellem er en afglans af Guds kærlighed og derfor også afgørende for vores identitet og opfattelse af os selv. Derfor ser vi, at mennesker bliver usikre og får lavt selvværd, når de er usikre på andre menneskers holdning til dem. Når mennesker, der skulle elske os og have omsorg for os, svigter os, er der noget i vores selvbillede og identitet, der skades.

Syndefaldet giver skår i billedet

Gud skabte alt fuldkomment og godt. I Paradiset fandtes ikke lavt selvværd eller usikker identitet. På Bibelens første blade læser vi, at Adam og Eva var nøgne uden at

skamme sig. Der fandtes endnu ikke noget at skamme sig over. Så snart syndefaldet er sket, opdager de, at de er nøgne og begynder at dække sig med figenblade. De har mistet deres uskyld – og straks begynder de at skamme sig over sig selv. Syndefaldet skaber skår i det fuldkomne billede. Skår, som vi stadig mærker konsekvenserne af.

Det spejl, som Gud giver os at spejle os i, er stadig det samme – vi er villet, værdsat, respekteret og elsket. Men vores evne til at spejle os i det er skadet, og en af syndefaldets konsekvenser er også, at både vi selv og andre mennesker sætter spejle op for os, som viser usande og forvrængede billeder.

Vores indre og ydre spejlkabinet

Der kan komme så meget ind, der kan forstyrre eller udviske det billede, Gud giver af os. Vrangbillederne af os selv kan vi desværre komme til at opfatte som sande. Og dermed bliver vi usikre i vores identitet og kan fx få et falsk selvbillede.

Sammenligningens spejl

Måske ser vi hele tiden os selv i sammenligningens spejl. Så vurderer vi os selv i forhold til andre og finder som regel noget ved os selv eller vores præstationer, som ikke er så godt i forhold til dem. Vi er gode til at få øje

på det, vi synes er forkert hos os selv, men perfekt hos andre. Det kan handle om vores krop, vores evner, vores ting, vores arbejde – alt muligt kan ses i dette spejl. Måske er det opstået tidligt i vores barndom, fordi vi er blevet mobbet for et eller andet, eller fordi vi ofte er blevet mødt med ensidig kritik fra vores forældre eller andre.

Hvis du gør, som jeg siger, kan jeg lide dig

Eller måske er der blevet sat et spejl op for os, som har givet os det indtryk, at vi skulle fortjene at blive elsket. Kærligheden blev gjort betinget: *Vil du være sød at give mig mælken?* Det lyder måske uskyldigt eller måske endda velopdraget at sige sådan. Og det kan også bare være sådan ment. Men hvis jeg hører det sådan, at jeg kun er sød, hvis jeg rækker dig mælken, kan det i et sårbart sind sætte sig som en lærdom, at andre kun kan lide mig, hvis jeg gør, som de siger, eller opfører mig rigtigt eller siger det rigtige.

Derved bliver min selvopfattelse hele tiden styret af, om jeg lykkes med at gøre det forventede. Dermed skades min evne til selvstændighed og til at kunne holde til, at andre mener og tænker noget andet, end jeg gør. Frygten for ikke at være elsket får mig hele tiden til at tilpasse mig.

Forandring; Ofte har vi brug for andres hjælp til at se, hvilke nye tanker, det er muligt at tænke

Ellen Esmarch Pedersen, f. 1958

Cand.mag. i dansk og historie

Foredragsholder og samtaleterapeut

Tidl. lærer på LMH

Du skal leve op til krav og forventninger, ellers duer du ikke

I vores samfund er der stort fokus på krav, forventninger og præstation. Og vi kan få det indtryk, at vores værdi afhænger af vores evne til at leve op til kravene. I takt med, at de ydre krav stiger, synes der også at være en tendens til, at de indre krav – dem jeg stiller til mig selv – stiger. Egentlig skyldes det vel vores higen efter det perfekte. Eller sagt på en anden måde: Vores ønske om at være Gud i egne liv. Det er jo det, syndefaldet dybest set handler om, nemlig at vi sætter os selv i Guds sted og helt eller delvist benægter hans betydning og eksistens. Når det sker, er vi for alvor overladt til os selv og afhængige af at lykkes.

Selvom vi tror på Gud, har vi denne tendens i os, og det er måske i virkeligheden det, der står mest i vejen for at falde til ro i at være villet, værdsat og elsket, som vi er. Vi skifter væren ud med præstation og bliver i stigende grad ramt af stress, præstationsangst og depression. For vi magter ikke at leve op til egne og andres krav.

Skift spejlene ud!

Ovenstående er bare eksempler på, hvilke

spejle vi selv eller andre kan sætte op for os. Når vi spejler os i sådanne spejle, bliver vi nemt usikre på os selv og får svært ved at finde en tryk identitet. Derfor har vi brug for at få hjælp til at skifte disse falske spejle ud og i stedet finde nogle, der giver et mere nuanceret og virkeligt billede af os.

Sammenligningens spejl kan fx skiftes ud med et spejl, der fortæller os, at det var Guds hensigt, at vi skulle være forskellige – både hvad angår krop, evner og muligheder. Han er interesseret i originaler, ikke i kopier. Og han vil bruge os med alle vores forskelligheder. Hvis vi ser på os selv med lidt mere af Guds blik, får vi frimodighed til ikke i så høj grad at lade de ting, som har med udseende eller præstation at gøre, definere os og bestemme, hvordan vi opfatter os selv.

I praksis gøres det ved at blive klar over, hvilke dominerende eller negative tanker, vi har om os selv og derefter helt konkret øve os i at lade nye (mere sande) tanker komme til. Langsomt vil de nye tanker så påvirke både vores følelser og handlinger og dermed vores selvopfattelse. Ofte har vi brug for andres hjælp til at se, hvilke nye tanker, det er muligt at tænke.

At skifte spejle ud, hvad enten det er den ene eller den anden slags, kan være et langsomt og møjsommeligt arbejde, fordi der er så mange og indgroede tankemønstre, der skal ændres. Og det tager tid. Men med hjælp fra mennesker, vi holder af, og som holder af os, kan det lykkes. Og det er et vigtigt stykke arbejde for at vi kan få et sundt selvbillede, som kan give os frimodighed til at være os.

Hvem er jeg?

Måske skal vi hellere spørge, hvem vi kan blive, hvis vi spejler os i Guds blik på os og giver os selv lov til at skifte de spejle ud, der lige nu hindrer os i at se på os selv med godhed, respekt og overbærenhed.

Godt sagt;

Det værste er ikke at blive afsløret, men *ikke* at blive afsløret

Fra filmen *Modstanderen*

.....

Godt sagt;

Det er ikke al spiritualitet, som består den evangeliske spiritusprøve.

Skam være kirken, hvis den ikke byder de søgende velkommen, og skam være kirken, hvis den ikke forkynder, at sandheden findes uden for os, og glemmer, at også løgn kan være særdeles spirituel

Jesper Bacher

Inge Bøgel Lassen, f. 1953

Læreruddannet 1980, PD i Dansk 2001
Ansæt på Filipskolen, Aalborg siden 1984
Forfatter

TEMA

Men alligevel spørger jeg ...

AF INGE BØGEL LASSEN

.....

Vågner en morgen
ikke anderledes end så mange andre
Men det bliver den
da spørgsmålene pludselig står skrevet
på soveværelsets hvide vandskurede vægge:
Hvorfor er jeg her?
Hvad er meningen med det hele?
At jeg er her
At jeg lever
Og skal dø

Og uanset at de samme spørgsmål
er blevet stillet
af tusindvis andre – gennem tusindvis af år
stikker uro og desperat længsel
efter et krystalklart svar
kløerne i mig;
river og slider

Og jeg så den plage,
Gud har givet mig at plage mig med:
Han har gjort alting godt og rigtigt
til rette tid;
han har også lagt mig verdens gang
på sinde,
dog uden
at jeg kan finde ud af noget som helst af,
hvad Gud gør

Sådan har Gud gjort,
for at jeg skal frygte ham

Men alligevel spørger jeg ...

TORDENSKJOLDS SOLDATER I FAREZONEN

AF OLE RABJERG

Vi må ikke svigte vores næste. Det har mange af os lært, og det er jo godt og sandt. Men hvad nu hvis det sker på bekostning af os selv? Hvad hvis vi overhører vores egen krops advarselssignaler og dermed systematisk svigter os selv for at sørge for vores næste? Er det så ok? Er vores næstes behov mere gyldige end vores egne behov?

Denne artikel er dels skrevet til trætte tjenere, og dels til ledere eller dem, som glemmer, at andre kan være trætte tjenere.

Den er ikke skrevet til dig, som er af den dovne type. Den er ikke skrevet til dig, som har det med at slippe billigt muligt, når ansvar skal deles. Til dig har jeg kun ét at sige: Rejs dig og bær dit ansvar. Kom ud

af starthullerne. Nogle gange bliver andre overbelastede, fordi du ikke tager det ansvar, som er dit!

Mød Grethe

Lad os kalde hende Grethe. Hun er midt i 30'erne, og hun har gennem de sidste 15 år haft store ansvarsopgaver i det kristne fællesskab.

I øjeblikket er hun leder i en børneklub med 35 børn, hvor over halvdelen er fra kirkefremmede hjem. De har længe kun været to ledere, og selv om der er gjort adskillige forsøg på at få flere ledere til, er det ikke lykkedes.

Grethe har desuden gennem otte år siddet i bestyrelsen. Egentlig ønsker hun ikke at have den opgave mere, for hun har ikke længere overskud til den. Men hver gang,

hun har villet forlade bestyrelsen, har der været andre, som mente, de havde mere ret til at stoppe.

Og så er der jo forlovelsessamtalerne, som Grethe afholder. Egentlig tænker hun ikke over dem som en opgave, for hun synes, det er spændende at få lov at rådgive kommende ægtefolk. Men der skal jo findes de nødvendige aftener til opgaven, hvilket kan være svært, og hun oplever let, at hun svigter sine egne børn sådanne aftener.

Sidste forår foreslog Grethe, at der blev lavet et udadrettet fremstød med et kristendomskursus. Det blev en stor succes, men det kostede alt for mange kræfter for hende, fordi hun selv var nødt til at følge idéen til døds. Særligt krævende blev al det opfølgingsarbejde, som kom i kølvandet på dette forløb.

Alvorligt faresignal; Grethe har været så træt, at hun ikke har orket at få andre til at tage opgaverne

Grethe har været så træt, at hun ikke har orket at få andre til at tage opgaverne.

Midt i alt dette er hun slet ikke klar over, hvor tæt hun er på en udbændthedstilstand. Uden at hun har bemærket det, har hun systematisk overhørt sine egne advarselssignaler. Og hun har systematisk omsorgssvigtet sig selv. Andres behov var vigtigere end hendes egne.

Krav og resurser

Problemet i Grethes tilfælde er ikke, at hun har ansvarsopgaver i fritidslivet. Problemet er, at kravene er større end resurserne, og at det ikke er muligt for hende at sige fra. Det medfører, at hun overbelastes, og at hun systematisk nedbrydes.

Når kravene er større end resurserne, aktiverer kroppen en alarmreaktion, hvor der iværksættes mekanismer, præcis ligesom hvis vi stod over for en løve. Disse mekanismer aktiveres, enten vi ønsker det eller ej. Kroppen sender store mængder energi ud i blodbanerne. Kroppen reducerer desuden noget af blodtilførslen til maven, tarmene og huden og sender hjernen på overarbejde.

En sådan belastning af kroppen er ikke farlig, hvis den er kortvarig. For vores forældre var et møde med en løve altid en

kortvarig belastning. Enten slap de væk, eller også blev de ædt. Men i det moderne samfund kan truslen fra krav, der er større end resurserne, stå på i årevis. Og så nedslides vi systematisk indefra. Enten vi vil det eller ej. Enten vi mærker det eller ej.

Faresignalerne

Der kan være en stor risiko for, at vi ikke opdager faresignalerne forud for stress og udbændthed. Risikoen er særlig stor, når hastigheden er så høj i vores liv, at vi ikke får ro til at mærke efter i kroppen. Risikoen er ligeledes høj, når vi ikke tillader os selv at høre faresignalerne. Og risikoen er høj, når vi forbinder det med svaghed, at kroppen er ved at sige fra. Derfor overhøres advarselserne.

Lad mig opliste nogle af de vigtige advarselssignaler. Det nok mest typiske faresignal er forstyrrelse af søvnen. Det kan også være et signal, hvis trætheden bliver dominerende i forhold til en opgave, eller hvis trætheden i det hele taget bliver dominerende. Hvis vi begynder at få hukommelsesproblemer eller får sværere og sværere ved at overskue situationer, så kan det være et faresignal. Svedeture, hjertebanken eller mavesmerter forud for opgaver kan ligeledes være faresignaler.

Og det er et faresignal, hvis vi begynder at sige ja til opgaver, hvor kroppen dybest set siger nej.

Vi skal være opmærksomme på hinanden. Et særligt alvorligt faresignal er, at personer i den sidste fase før udbændthedstilstanden ikke længere har overskud til at uddelegere opgaver. Det kan fx være en leder af en børneklub, som ikke har overskud til at videregive de forskellige opgaver, som opstår.

Ligeledes er det et faresignal hvis vi oplever én, hvor humoren forsvinder, eller der kommer øgede følelsesmæssige reaktioner. Måske bliver personen mere og mere bitter eller mere og mere sarkastisk over for andre. Sådanne reaktioner kan skyldes, at overskuddet er helt væk og kan være et faresignal om udbændthed.

Velment men farligt

I kristendommen er der fokus på, at vi skal tjene hinanden. Og der er fokus på, at mennesker, der ikke kender Kristus, går fortabt. Begge dele er uhyre vigtige. Men der er risiko for, at der bliver skabt en kultur i de kristne fællesskaber, hvor disse vigtige ting medfører, at vi skubbes ud i at overhøre vores egne advarselssignaler.

Sådan var det for Grethe. Hun mødte ➤

Husk; Gud vil gerne bruge dig i sin tjeneste, men han vil ikke misbruge dig

Ole Rabjerg, f. 1968

Cand.psyk.

Autoriseret psykolog i Foreningen Agape

mange fra det kristne fællesskab, som understregede, hvor vigtigt det var, at børneklubben blev opretholdt, for der var jo mange kirkefremmede børn. Det handlede jo om deres frelse. Derfor kunne Grethe naturligtvis ikke bare stoppe som leder.

Uden at vide af det kom disse kristne brødre og søstre til at skabe et forventningspres, hvor det blev særdeles vanskeligt for Grethe at sige fra. Og dermed blev det heller ikke tilladt for hende at lytte til egne advarselssignaler om, at hun var i farezonen for at brænde ud.

Indre arbejdsgiver

En helt særlig udfordring er, at vi kan have en indre arbejdsgiver, som er alt for krævende. Den indre arbejdsgiver er ofte ikke særlig synlig for os, men den består af nogle indre selvkrav og selvforventninger.

Og ligesom en ydre arbejdsgiver kan finde på at straffe os, hvis vi ikke opfylder de krav, der stilles os, således kan den indre krav-

stiller også straffe os i form af skyldfølelser eller nedsat selvrespekt, hvis vi ikke adlyder den.

For at undgå straffeaktioner fra den indre arbejdsgiver, vil vi ofte være mere styret af at adlyde den end af at respektere vores egne grænser.

Den indre arbejdsgiver kan genkendes som en indre stemme, der fx siger: "Hvis jeg siger nej til den opgave, så vil andre tænke, jeg er svag," eller "Hvis jeg ikke påtager mig denne opgave, vil jeg være en dårlig kristen," eller "Det er egoistisk at tage en pause for at hvile fra en opgave i en periode."

Kærlig advarsel

Kære trætte tjener! Jeg har en trist meddelelse til dig: Hvis du systematisk overhører dine egne advarselssignaler, når kravene er større end ressourcerne, og du dermed systematisk grænseoverskrider dig selv, så vil du på et eller andet tidspunkt bryde sammen.

Og når du er brudt sammen, vil du ikke

længere kunne tjene din næste. Derfor gør du din næste en bjørnetjeneste ved at overhøre dine egne advarselssignaler.

Måske protesterer du lige nu. Måske tænker du: "Jamen, hvis jeg slipper arbejdet i børneklubben nu, vil den lukke, og hvor skal de 35 børn så gå hen?" Jeg forstår godt dit argument, men jeg tror ikke, det er Guds plan, at der skal stilles større krav til dig, end der er ressourcer til. Derfor må du afklare med Gud, om han kan give dig flere ressourcer, eller om kravene må reduceres, fx ved at du trækker dig fra nogle af dine opgaver.

Gud vil gerne bruge dig i sin tjeneste, men han vil ikke misbruge dig. Hvis vi bliver misbrugt, skyldes det enten for store og fejlagtige krav i den kristne kultur eller for store og forvrængede krav fra den indre arbejdsgiver.

Artiklen har været bragt i Indre Missions Tidende 2010, nr. 39

EVANGELISK-LUTHERSK I DAG

AF FLEMMING BAK POULSEN

.....

Der er løbet meget vand i åen, siden Luther slog de 95 teser op på døren i Wittenberg. I det følgende vil jeg komme med nogle overvejelser om, hvordan det stadig giver mening at fastholde det lutherske anliggende i en verden, der ser noget anderledes ud end dengang.

Hvorfor luthersk?

For en del kristne vil det måske – i lys af tidens bestræbelser i retning af enhed og dialog imellem de forskellige kirkeretninger – være bemærkelsesværdigt overhovedet at gøre en pointe ud af at være evangelisk-luthersk.

Bør vi ikke snarere som lemmer på det samme universelle Kristi legeme bestræbe

os på enhed? Hvorfor profilere sig særligt som evangelisk-luthersk, i stedet for at fokusere på at fremme økumenik og dialog? Har det overhovedet betydning at være evangelisk-luthersk i dag?

Til denne indvending kan for det første fremhæves, at ægte økumenisk dialog og enhedsbestræbelser imellem de traditionelle kirkesamfund aldrig kan ske ved at fortie, nedtone eller udviske forskellene. Det er en blindgyde at tro, at man kan vinde væsentlige fremskridt ved at tabuisere dele af dialogparternes identitet. Ægte økumenisk dialog handler om at øge forståelsen for den anden og derigennem få konstruktiv lys på sig selv.

For det andet er det vigtigt at være bevidst om, at en evangelisk-luthersk profilering ikke sker for skellets eller af-

grænsningens skyld i sig selv, men i langt højere grad handler om en præcisering af essentielle arvestykker fra den lutherske tradition, som er afgørende for den kirke, der i dag bærer reformatorens navn. Der er vigtigt indhold på spil – ikke bare teologiske trakasserier.

En udfoldelse af, hvad det vil sige at være evangelisk-luthersk i dag, kunne tage afsæt mange forskellige steder i den lutherske tradition, for den lutherske reformation har præget de nordvesteuropæiske samfund på en lang række områder. I denne artikel tages for afgrænsningens skyld afsæt i det, man kan kalde den lutherske teologis livsnerve – udtrykt i de tre klassiske sola-formuleringer: Sola gratia (Nåden alene), Sola fide (Troen alene) og Sola Scriptura (Skriften alene).

Urimeligt; Nåden sætter den pæne borgerlige bedsteborger lige med masseorderen og terroristen, fordi alle i udgangspunktet er vendt lige langt væk fra Gud

Nåden alene

– den ultimative ligestilling

Nåden alene hang på reformationstiden sammen med opgøret med den afladspraksis, der havde bredt sig nogle steder inden for romerkirken.

Nåde er et radikalt kristent begreb, fordi det bryder fundamentalt med det almindelige menneskelige princip om, at vi skal yde for at kunne nyde. Derfor virker evangeliet om frelsen af nåde også fra tid til anden ganske provokerende på den menneskelige fornuft. Nåden sætter den pæne borgerlige bedsteborger lige med masseorderen og terroristen, fordi alle i udgangspunktet er vendt lige langt væk fra Gud. Det virker urimeligt på en almindelig menneskelig retfærdighedssans.

Nåden alene fritager ikke forbryderen fra straf i den borgerlige sfære, men sætter ord på grundforholdet mellem Gud og menneske, og hævder bombastisk, at den eneste vej til Gud går gennem hans indgreb ved nåde alene. Enhver menneskelig stræben er i den henseende ikke bare ubrugelig, men skadelig. Heri ligger provokationen, men også friheden.

Samtidig rummer dette budskab en stadig udfordring til det kirkelige miljø. Hvor nådigt er det kirkelige miljø? Hvis vi har *Nåden*

alene som slagord, hvis vi mener og tror, at vi er, hvad vi er af Guds nåde, så klinger de ord underligt tomme, hvis de kirkelige miljøer ikke lever den nåde ud og giver krop til det budskab, vi forkynder (jf. bønnen i fadervor: Forlad os vores skyld, som også vi forlader vores skyldnere).

Troen alene

– nu med x-factor

Troen alene hænger intimt sammen med *Nåden alene*. Man kan sige, at Gud objektivt set handler med mennesket af *nåde alene*, mens mennesket subjektivt set modtager nåden ved *Troen alene*.

På reformationstiden lå der heri et opgør med gerningsretfærdighed i enhver skikkelse, og hvor central denne sag er for reformatorerne, kan man se udtrykt derved, at Luther kalder artiklen om retfærdiggørelse af tro for den artikel, som kirken står og falder med.

Netop fordi det ligger så centralt i den lutherske tradition, kan det ligge snublende nær at tænke, at problemet med gerningsretfærdighed er "de andres" problem. Det kan *muligvis* være tilfældet på et teoretisk, teologisk niveau. Men problematikken er mere kompleks end som så. Gerningsretfærdigheden sidder os men-

nesker dybt i livet. Derfor er vi i parentes bemærket også afhængige af, at *Nåden alene* ved tro alene igen og igen tilsiges os ude fra.

Jagten på en god karriere, på den ideelle familie med tilhørende Bo Bedre-idyl eller selviscenesættelsens x-factorhungrende og udmattende krav om at skille sig ud og være noget særligt kunne være scener, hvor gerningsretfærdigheden i ikke-religiøs form stortrives i dag. Luther formulerer det et sted sådan, at "din gud er det, du forventer dig alt godt af." Måske er der en forbindelse fra middelalderens afladsinstitution til psykologernes venteværelser i dag – hvor vi betaler afladsprisen i form af stress-, depressions- og angstdiagnoser? Kirkens opgave er at sætte Guds frie evangelium i spil på menneskelivets arena – i hele dens bredde.

At frelsen er af nåde alene, ved tro alene, stiller alle lige. Her er noget så unikt som et fuldstændig forudsætningsfrit område. Fordi nåden modtages ved tro alene – og tro er tillid – er vi for Guds ansigt fri af alle forskelligheder mennesker imellem. Hverken intellektuel kapacitet eller øvrige kompetencer eller initiativer har betydning – det mindste barn, den dybest mentalt handicappede er i henseende til troen sat lige med den bedst

Flemming Bak Poulsen, f. 1974
 Cand.theol. 2004
 Forlagsredaktør Lohse/LogosMedia
 Ungdomspræst i Skelgårdskirken

begavede professor, statsministeren eller den driftige erhvervsmand.

Skriften *alene*

– en nedreklameret autoritet

Skriften alene handlede om en autoritetsproblematik på reformationstiden. Det var den bærende tillid til Bibelen som eneste sande kilde og norm for kirkens tro, der var det afgørende holdpunkt i mødet og opgøret med hele pavekirkens misbrug og misforståelser af evangeliet.

I dag vælger vi i høj grad selv vores autoriteter. Der er rigtig langt fra den kirkelige autoritet, som den katolske kirke besad i middelalderen, til den autoritetsposition, kirken har i Danmark i dag. Men det betyder ikke, at autoritetsproblemet er løst. Selvfølgelig er frihed fra tvangsmæssig autoritet et gode. Men de autoriteter, vi manipuleres eller reklameres til at underlægge os, er ikke nødvendigvis bedre end reformationstidens yderliggjorte hierarkiske pavekirkelige autoritetsstruktur.

På mange måder tror jeg, det er et gode for kirken, at den ikke længere er i en stærk ydre autoritetsituation, hvor den kan stikke folk sandheder i hovedet. Det kan åbne op for et mere autentisk møde med mennesker. Men det forandrer fronten for *Skriften*

alene-princippet. Det handler ikke længere om at stå imod en stærk kirkelig autoritet, som det gjorde for Luther. Den autoritet er væk for længst.

På nogle områder er udfordringen i dag nærmest den modsatte: At vi er blevet autoritetsløse, og dermed rodløse. Eller at vi alt for ukritisk underlægger os den flygtige massekulturs bud og befalinger, fordi det er den, der har mest taletid.

Det afgørende omdrejningspunkt er, om det lykkes os at finde sunde autoriteter i vores liv – som mennesker og som kirke. Og her står kirken over for en stor opgave med at give mennesker mulighed for at opleve et sundt autoritetsforhold til Bibelen og dens hovedperson.

Bibelen autoritet er grundlæggende sund, fordi dens centrum er at pege hen på ham, der kom for at tjene – "Derfor har Gud højt ophøjet ham og skænket ham navnet over alle navne, for at i Jesu navn hvert knæ skal bøje sig, i Himlen og på jorden og under jorden, og hver tunge bekende: Jesus Kristus er Herre, til Gud Faders ære" (Fil 2,9-11).

Årets julegave

Giv et gavekort med abonnement på Budskabet 2013 til en, du holder af

Bestil gavekort og et eksemplar af Budskabet ved at sende en mail til d1m@d1m.dk eller ringe til Luthersk Mission på tlf. 48207664.

Angiv navn og adresse på giver og modtager samt gerne fødselsdato på gavekortets modtager.

Abonnementspris 2013:
 kr. 260,- (kr. 160,- for unge under 30)

HORISONT

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng.

Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Reklamesøjler

Et godt liv er for mange mennesker lig med et langt liv uden sygdom og skavanker. Derfor er sundhed og krop blevet et kæmpestort tema i medierne, og vi overdænges med information om, hvordan vi kan undgå allergi, kræft eller slappe mavemusklener.

Dertil kommer at vores udseende er vores udstillingsvindue udadtil, og derfor bruger mange af os en stor portion tid og penge på et præsentabelt look. Vi er blevet reklamesøjler for os selv og vores vellykkede liv, og det signalerer vi bedst ved at have en krop, der er toptrimmet, og en indkøbskurv, der er fyldt med sunde madvarer.

Der kan dog sagtens være andre aspekter af vores personlighed end den ydre fremtoning, som vi gerne vil "brande" os selv på. Vi kan mere eller mindre indirekte reklamere for vores høje intelligens, vores gode job, vores interessante oplevelser – eller sågar vores store engagement i kristent arbejde.

Den sidste mulighed er måske nok den mest listige måde at fremhæve sig selv på

i en kristen menighed. Ikke desto mindre handler det også om at promovere sig selv.

Det værste, der kan overgå et menneske, er at blive ignoreret. Derfor er det ikke så svært, at vi alle kæmper for at blive set og bemærket. I vores moderne samfund opfyldes dette grundlæggende behov ikke for alle mennesker. Derfor søger man surrogatløsninger. Der er fx ingen ende på, hvilke tilbøjeligheder man vil udsætte sig selv for, blot for at få en kort berømmelse på TV – i håb om, at det kan opfylde behovet for at blive set og elsket.

Som kristne skal vi ikke se ned på os selv eller fornægte vores behov for anerkendelse. Samtidig skal vi fastholde, at vi først og fremmest er kaldet til at være lys og salt i verden. Vi skal være projektører, der peger hen på Jesus Kristus som Jordens skaber og Verdens frelser. Han er målet for vores livs reklamekampagne, og det sætter vores liv og hverdag i et nyt lys.

Vi kan slappe af fra at skulle leve op til det perfekte og vellykkede liv, som de fleste mennesker jagter så desperat. Det er

ikke os selv, vi skal promovere, men ham, som er Verdens lys. Vi kan få lov til at være reklamesøjler for Jesus og hans kærlighed til mennesker – og det er der meget større perspektiver i.

LM

FOTO: SXC.HU

Tvivel; Jeg sidder tilbage med en nagende fornemmelse af, at meget af stoffet om Himlen kan være grebet ud af luften

Himlen findes virkelig!

Sjældent har jeg hørt så mange forskellige personer nævne den samme bog i samtaler, andagter eller vidnesbyrd, som det har været tilfældet med storsælgeren *Himlen findes virkelig* (ProRex 2011). Selvom bogen sætter tiltrængt fokus på et forsømt emne, kan beretningen fra USA dog ikke give sikker viden om den himmelske virkeligheds detaljer.

Himlen findes virkelig handler om drengen Colton Burpo og præsenteres som en sand livsberetning. To måneder før sin fireårs fødselsdag bliver Colton, der er søn af en evangelikal præst i USA, hasteindlagt på et hospital til akut operation for sprængt blindtarm. Drengen vågner op med en forbløffende historie: Han har været død og er efterfølgende kommet i Himlen, hvor han har mødt både oldefar, Johannes Døber og Jesus, der havde gnistrende havblå øjne.

Vi får som læsere meget konkret at vide, hvordan den lille Colton oplevede livet efter døden, og mon ikke det er derfor, bogen er blevet så populær. Den sætter ord på noget, der er ukendt, og som vi normalt ikke hører om. Jo vist, der tales om *Himlen* eller *det evige liv* i kristne kredse, men fordi bogen

her er en øjenvidneberetning, der sætter kød og blod på, sælger den rigtig godt.

Er Helligånden blå?

Der er flere udsagn i *Himlen findes virkelig*, som jeg studsede over. For eksempel da forældrene spørger, hvordan Gud ser ud, og Colton svarer: "Gud Helligånd? Det er lidt svært at forklare ... han er ligesom blå." Eller da Colton beskriver, at mennesker har vinger i Himlen. Bogen indeholder oven i købet et maleri af Jesus, der ifølge Colton ligner Jesus godt.

Blandt flere gode passager dukker de besynderlige afsnit op, og jeg ved pludselig ikke, hvor stor en del af Coltons vidnesbyrd jeg skal tro på, selvom jeg går til beretningen med et åbent sind. Jeg sidder tilbage med en nagende fornemmelse af, at meget af stoffet om Himlen kan være grebet ud af luften. Hvor meget af det, som går ud over Bibelens beskrivelse, kan jeg virkelig stole på?

Der er ingen tvivl om, at Gud kan åbenbare sig for mennesker på mange forskellige måder. Men når bogen her ønsker at "ændre mit syn på evigheden" ved at fortælle Coltons historie, er det oplagt for en bibeltro læser at undersøge, hvad der virkelig kan siges om evigheden med Bibelen i hånden.

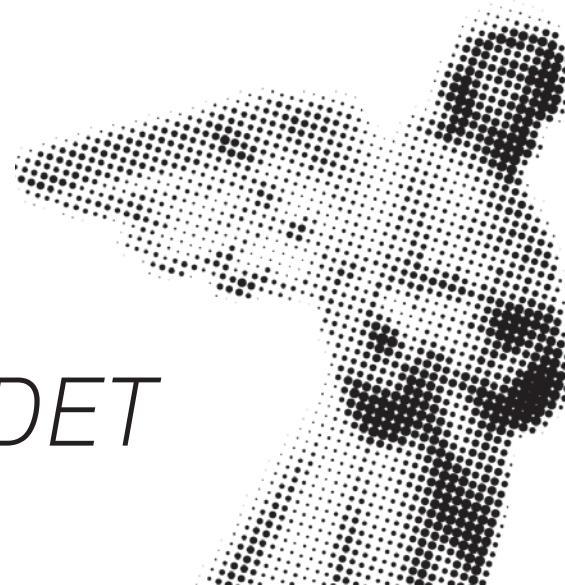
Hvad siger Bibelen?

Derfor giver bogen anledning til at fremhæve to vigtige forhold:

For det første er der behov for at fortælle og forkynde rigtig meget om det kristne håb. Måske også mere, end vi gør i dag. Som kristen er det både opbyggeligt at høre, hvad vi er frelst *fra*, men også hvad vi frelles *til*. Hvilket liv er det, vi frelles til her på jorden, og hvilket liv venter os på den nye jord? Er det lyserøde skyer, harper og englevinger? Eller hvad er det virkelig, vi har i vente ifølge Bibelen?

For det andet skal forkyndelsen derfor bygge på den bibelske åbenbaring. I den sidste sætning i *Himlen findes virkelig* fremgår det, at hensigten med at fortælle Coltons historie er, at folk skal lære, at Himlen virkelig findes. Det er jo en god hensigt, som jeg fuldt ud vil tilslutte mig. Men den afgørende kilde til sikker opmuntring og viden om Himlen og den nye jord må findes i den kristne åbenbaring, og ikke i personlige vidnesbyrd.

Hvis bogen *Himlen findes virkelig* giver mere lyst til at grave i, hvad *Bibelen* faktisk siger om evigheden, er det ikke så ringe endda. For den sande glæde og trøst findes med sikkerhed i den kristne grundbog.

FOR TROEN

ÆRKEENGLERÅDET

EN NOVELLE

AF ERIK DAHL

Ærkeenglerådet var næsten fuldtalligt.

"Hvorfor skal vi altid vente på Mikael?"
Uriel trommede med en finger i bordet.
"Kan vi ikke bare begynde?"

Metatron for bordenden løftede blikket:
"Mikael skal nok nå det."

Døren til rådsværelset blev smækket op
og ind trådte Mikael endnu i fuld rustning
og draget sværd og med sved på panden:
"Beklager forsinkelsen, men vi er trængt i
Jerusalem for tiden."

Jerimel så op fra sin protokol: "Hvad sker
der?"

Mikael satte sig tungt: "Ypperstepræ-
sterne har afskaffet opstandelsen. Opstan-
delsen var blevet en sten i sandalen for de
herrers kloge hoveder. Og de skulle være
præster ... så blev der jo kamp i kulissen."

Metatron afbrød: "Nå, men nu er rådet
sat. DEN GAMLE AF DAGE – ære være

Ham! – har givet os de sidste retningslinjer
for redningsaktionen, og så har Han bedt os
komme med et navneforslag til sin Søn."

Seraf: "Åh nej, hvordan skal vi nogensinde
finde et navn, der er godt nok til Sønnen?"

"Jeg foreslår *Evighed og Almagts Dom-
mer.*" Uriel overhørte Seraf.

"Det er for tungt. Nej, *Barmhjertighedens
gyldne Stjerne* er godt," sagde Rafael og smi-
lede. "Og det er nemt at skrive lovsang over
noget med stjerner ... *Eller Immanuel?*"

"*Immanuel* hedder han allerede," sagde
Jerimel. "Nej, DEN GAMLE AF DAGE – ære
være Ham! – vil have et nyt navn til sin
Søn."

"Fint," brummede Mikael. "Det skal være
Hans Hellige og Lysende Guddommeligh-
hed III.

Gabriel rystede på hovedet: "Hans mor
kan da ikke stå og råbe: *Hans Hellige og Ly-*

sende Guddommelighed III, vi skal spise ..."
*Og sådan fortsatte diskussionen et par
timer ...*

ENDELIG skar Metatron igennem: "Altså,
vi har endnu ingen navne. Hvad skal vi sige
til DEN GAMLE AF DAGE – ære være Ham!
Gabriel, kan du ikke ... Kan du ikke gå ind og
høre, om Han selv har en ide?"

Gabriel flyttede sig på stolen: "Det er al-
tid mig ... Kan vi ikke for en gang skyld selv
løse opgaven?"

Mikael: "Altså jeg går ikke derind i den her
mundering. Jeg lugter stadig af svovl."

Gabriel: "Okay, men Han ler garanteret og
siger, at det var på tide, jeg kom ..." Gabriel
sjøskede ud af rådsdøren ned mod de Hel-
lige Haller.

Metatron: "Jerimel, hvad med de nye ret-
ningslinjer for redningsaktionen?"

Erik Dahl, f. 1966

Cand.mag. i dansk, religion og retorik
Lektor på Det Kristne Gymnasium,
Ringkøbing

Jerimel rømmede sig: "Ja, det er angående englesangen julenat ..."

Rafael afbrød: "Jeps, det bliver stort! Vi har øvet de sidste 600 år med Himlens hærskaarer. Rom bliver væltet med sang!"

Jerimel rømmede sig igen uroligt: "Øh ja, det gør Rom nok ikke."

Rafael: "Hvad? Det bliver en himmelsk koncert."

Jerimel kiggede ned i protokollen: "Sikkert, men øh, ifølge retningslinjerne skal det ikke være i Rom."

"Hvad?!?" Rafael så bestyrtet ud: "Skal det ikke være i Rom? Jamen, hvis det ikke bliver i Colosseum, hvor kan englekoret ellers være?"

Jerimel så nervøst op igen: "Hm ... det bliver nok ikke et problem med pladsen. I skal synge på en mark uden for Betlehem."

Rafael havde rejst sig og rev i englelokke med begge hænder: "En mark? Og hvordan får vi alle tilskuerne derud?"

Jerimel sank en klump, mens han så på Rafael: "De er der allerede. Alle fem. De er hyrder. Og æh ... en af dem er i øvrigt døv ..."

GABRIEL trådte i det samme stille ind ad døren.

"Nå, hvad sagde DEN GAMLE AF DAGE – ære være HAM! så?" Uriel lænede sig

frem og nikkede opmuntrende til Gabriel: "Blev navnet *Mere-end-Alfa-og-Omega* eller hvad?"

Gabriel svarede spagt: "Han skal hedde *Jesus*."

Samtlige engle rejste sig, og et par stole væltede: "JESUS???"

Mikael satte sig tungt ned: "Du har hørt forkert? Hver anden jødedreng hedder jo *Jesus*?"

Uriel: "Er du sikker på, det ikke var Simon eller Thomas? Du laver gas med os, Gabriel."

"Nej, DEN GAMLE AF DAGE – ære være ham! – sagde udtrykkeligt, at det skulle være *Jesus*."

Uriel: "Men hvem vil lægge mærke til en lille dreng, der hedder *Jesus*. Han er jo bare endnu en menneskesøn."

Der var stille lidt. Så sagde Metatron: "Det er måske hele idéen. Måske bliver der ikke brug for dine sværdslag, Mikael. Måske vil DEN GAMLE AF DAGE – ære være Ham! – smugle Sønnen ind i verden. Brugte bagdøren. Det har Den Lede vist ikke fantasi til at se komme ... Jeg havde i hvert fald ikke."

Rafael: "Hov hov, der skal jo altså stadig være englekor? Skal der ikke? Og det kommer ikke til at gå stille af!"

"Joh ... men for fem hyrder." Metatron gned sig om hagen. "Det bliver et tegn, der

vil modsiges."

"Det er typisk DEN GAMLE AF DAGE – ære være Ham!" sagde Mikael. "Han tillader modsigelsen, han udelukker ikke tvivlen. Hvorfor gør Han det så svært?"

Uriel: "Ja, hvordan skal menneskene kunne tro, at et lille barn, der får skiftet ble og ligger i en krybbe, engang var med ved skabelsen?"

Jerimel nikkede: "Og når man kigger rundt i naturen – så ser jeg tydeligt Skaberens finger – men mange andre ser lige så tydeligt ... ingenting. Hvorfor har Han ikke gjort det mere tydeligt?"

SERAF sagde tøvende: "Okay, navnet *Jesus* er almindeligt, men det betyder jo "Herren Frelser" – og det er da bestemt ikke en selvfølgelighed. Er det ikke lidt samme dobbelthed?"

"Mener du, at DEN GAMLE AF DAGE – ære være Ham! – selv indbygger fravalgets mulighed, og derfor hedder Sønnen ikke *Herren tvinger*?" Gabriel så spørgende rundt på de andre. De sad alle tavse lidt.

Så spurgte Jerimel: "Metatron, hvad skal jeg skrive i protokollen?"

Metatron tænkte lidt: "Skriv: *Jesus* er et navn så dybt, at selv engle begærer at få indblik i det!"

FOR TROEN

FORSONING LODRET OG VANDRET

REFLEKSIONER OVER EFESERBREVET

AF JENS OLE CHRISTENSEN

.....

For nogle måneder siden fortalte min far mig om en opslidende konflikt mellem to af vores for længst afdøde slægtninge.

En konflikt, der strakte sig over årtier, påvirkede hele familien og først afsluttedes på den enes dødsleje. Han sluttede sin beretning med den undren, han havde haft allerede som barn: "Mærkeligt at et menneske, der læste så meget Rosenius, kunne være så uforsonlig ...," sagde han om den ene af parterne.

Han kunne måske også have sagt: Her ser vi, hvad der sker, når mennesker kun læser første halvdel af Efeserbrevet 2. For det kapitel handler om, hvordan den lodrette

forsoning med Gud må føre til en vandret forsoning mellem mennesker.

Chokstart

Kapitlet får en chokstart: Overgangen fra fortabelse til frelse er en dødeopvækkelse (v.1). Den er ikke noget naturligt projekt. Vi taler ikke om forbedring, pædagogik, evolution, forædling, opdagelse af "best practise" eller andre gradvise processer.

Vi taler om noget aldeles unaturligt – eller rettere: Overnaturligt!

Dette hænger sammen med en anden chokerende faktor i teksten, som i første omgang kan lyde som en temmelig negativ nyhed: Mennesket uden Gud er "en død mand m/k." Lige så kraftfuld en sportsstjerne kan tage sig ud, eller viljestærk en politiker eller kreativ en kunstner kan være, er de

uden Kristus døde.

Denne spænding mellem den umiddelbare oplevelse af et menneske og dets virkelige tilstand, kan måske illustreres med et begreb fra besættelsestiden. De agenter, englænderne kastede ned over Danmark for at hjælpe modstandsbevægelsen, forsøgte man at give en bevidsthed om at være "døde på orlov." Lige meget hvor vitale de følte sig, kunne de godt allerede betragte sig selv som døde, for de ville miste livet af dette.

Det mest vitale og stærke menneske uden Kristus er en død på orlov. Det er kun et spørgsmål om tid, før den død bliver synlig for enhver.

Derfor dynges der i de første vers af teksten en lang række temmelig negative ord op om vores tilstand uden Gud: Døde i over-

Jens Ole Christensen; Kristne menneskers strid og had til hinanden er en fornægtelse af korset

trædelser og synder, i de onde åndsmagters vold, ulydighedens og vredens børn og styret af denne verdens tidsalder (v.2-3).

For at bruge et krigsbillede igen er vi under angreb fra tre sider: To angriber udefra – nemlig de onde åndsmagter og tidsånden – og én angriber indefra: vores eget kød og sind. Og det sidste angreb er det farligste.

For når udefrakommende magter får en allieret indefra, vinder de næsten altid. Det er denne indsigt, som i den kristne tradition er blevet kaldt læren om arvesynden: Der er intet stof i os til at skabe et kristent menneske. Om udtrykket *vredens børn* på dette sted først og fremmest henviser til vores egen indre vrede mod Gud eller Guds helige vrede mod synden i os, er ikke afgørende. Der er ingen naturlig bro mellem os og Gud.

På bagsiden af de dårlige nyheder ...
Dette er jo uægtelig temmelig dårlige nyheder om os!

Det interessante er, at på bagsiden af disse dårlige nyheder træder den virkelige gode nyhed frem. Hvis den første nyhed ikke havde været så dårlig, kunne den anden ikke være god:

Jeg kan blive fri fra religiøs præstationsangst. Altså fra at skulle præstere den om-

vendelse eller flotte kristendom, som skal redde mig.

Man stiller nemlig ikke krav til et lig om at vække sig selv. Hvis det skal blive levende, må det komme udefra, fra en magt, der ikke er til stede i liget. Derfor begynder v.4 på græsk med et fremhævet *“Men Gud ...”* (dette er blevet lidt camoufleret i ordstillingen i 1992-oversættelsen).

V.4-8 understreger, at Gud er alene om projektet. Det gælder for det første *begrundelsen* for dødeopvækkelsen, som er 100 % på Guds banehalvdel: Rig barmhjertighed og stor kærlighed (v.4). Gud elsker, fordi han elsker. Gud frelser, fordi han frelser. Punktum.

Det gælder for det andet *gennemførelsen* af projektet. Med tre markante udtryk siges det, at Gud gjorde os *“levende,” “oprejste”* os og *“satte”* os med Kristus i Himlen. Direkte parallel til Jesu opstandelse, himmel-fart og plads i dag i Guds rige.

At være kristen er dermed defineret: Det er at dele skæbne med Jesus. Vel at mærke uden at vi har bidraget til det selv.

Dyb hvile og travl tjeneste

Og så knækker teksten på en mærkelig måde i v.9 og 10: Det er lige præcis det menneske, der er sat fri fra at gøre gode

gerninger for at blive frelst (v.9), som sættes til at gøre gode gerninger for næsten (v.10). Den dybe hvile og den travle tjeneste kobles sammen.

Der kan være grund til på dette sted at gøre opmærksom på tre traditionelle misforståelser:

Den første er, at NT – og især Paulus – beskrives som pessimist på vegne af det kristne liv. Især med afsæt i Romerbrevet syv er det kristne liv ofte blevet bekrævet som et nederlagsliv. Det er sandt, at vi er tiggere hos Gud og bliver ved med at være det. Og det er sandt, at den syndige natur bliver boende i os, så længe vi lever på denne jord. Men lange afsnit i brevene bruges nu på at beskrive det nye liv i vækst og tjeneste for næsten. Paulus er i virkeligheden utroligt optimistisk på vegne af det menneske, der er sat fri fra at gøre lovens gerninger. Hos det menneske bliver der virkelig plads til kærlighedens gerninger.

Den anden traditionelle misforståelse er, at det nye livs særlige karakteristika er *fromhedslivet*: Bibellæsning, bøn, givertjeneste og andre gode kristelige aktiviteter. Disse aktiviteter skal der ikke tales ondt om, men det kristne liv er først og fremmest *det gode menneskeliv*: Glæde, fred, retfærdighed, venlighed, godhed, selvbe- ➤

Jens Ole Christensen, f. 1956

Cand.theol. 1984

Generalsekretær i LM

herskelse ... (Gal 5,22).

For det tredje skal det understreges, at det liv, som Paulus beskriver, vel er travlt, men ikke hektisk, stresset og iscenesat. Det er et liv, vi kan *vandre* i og ikke behøver at løbe i (v.10). For den næste, der har brug for os, er lige ved siden af os i de daglige relationer.

Den vandrette forsoning

Resten af kapitlet handler om, at denne forsoning med Gud nedbryder en af de største religiøse og etniske skillelinjer i datidens samfund. Og vel at mærke en skillelinje, som også er frelseshistorisk: Jøder og hedninger (v.11ff).

Og det er immervæk stærke ord, han bruger: Som der engang var fjendskab mellem Gud og menneske, var der fjendskab mellem jøder og hedninger. Men i én og samme korsdød bliver begge disse fjendskaber udsløttet (v.14).

Og så står de kraftfulde ord i kø: Vi, der før var fjender, er blevet ét nyt menneske (v.15), ét legeme (v.16), én ånd (v.18), ét borgerskab (v.19) og én familie (v.19). Mangfoldige, intime og nærgående udtryk, som understreger en pointe, der må have været en kæmpe provokation, hvis den var blevet forstået af deltagerne i den konflikt,

jeg indledte artiklen med at beskrive.

Det er mod naturens orden, når kristne mennesker bekæmper og hader hinanden: Kristne menneskers strid og had til hinanden er en fornægtelse af korset. Kristne mennesker, der taler dårligt om hinanden, fornægter Kristus. Det er den eneste naturlige læsning af v.14. Dette er vel at mærke ikke i teksten skrevet som et *program*, vi skal arbejde på; men som en *konstatering* af fakta.

Noget andet er, at han bruger kapitlerne 4-6 i Efeserbrevet på at sætte ord på, hvad denne vandrette forsoning konkret betyder i menigheden, i ægteskaberne, relationerne mellem børn og forældre og på arbejdspladserne. Men det nye fællesskab konstateres altså først som en virkelighed – inden det bliver et program og en vækst.

Allerede og endnu ikke

Selve det forhold, at kapitel 4-6 må konkretisere, hvad dette betyder, afslører en yderligere lighed mellem første og anden del af kapitel 2.

Første del beskriver en døbeopvækkelse af os syndige mennesker – som en fuldbrydet kendsgerning. Alene på grund af Gud. Alligevel må den forkyndes igen og igen for os, fordi vi igen og igen må træde ind i den

og modtage den. Forsoningen med Gud dør mellem fingrene på os, hvis den ikke forkyndes igen og igen.

Og den skal for øvrigt først blive synlig på den nye jord. Indtil da ejer vi den i troen.

På samme måde beskrives forsoningen mellem mennesker som en fuldbrydet kendsgerning. Vi har den i korset – i Kristus. Men den må erobres igen og igen i vores liv og vores praksis over for hinanden.

Ellers bliver den væk for os. Og den bliver først fuldkommen – uden at være blandet op af vores tilbagefald til det gamle liv – efter Jesu genkomst.

Således er der både i den lodrette og den vandrette dimension af forsoningen et "allerede-enda ikke."

Vi lever i forsoningen som en fuldbrydet kendsgerning. I begge dimensioner. Men må erobre den igen og igen.

Og den er usynlig – eller skal vi sige: kun delvis synlig – på denne jord. En dag skal den være uimodsagt og synlig.

Om bogen; Den kan være en hjælp for familien til at forklare og tale om de mange trosspørgsmål, som børn allerede har ret tidligt

AF RUTH VATNE RASMUSSEN

Victor, Sofia og alle de andre

– en børne- og familieandagtsbog

Bente Graugaard Nielsen

Lohse 2012

394 sider, kr. 299,95

Jeg kan godt lide at få nye bøger. Duften af en ny bog skaber forventningsglæde, og jeg bliver ivrig efter at komme i gang med at læse. Andagtsbøger ligeså, selv om den ikke skal læses fra ende til anden med det samme.

Hun skriver godt

Børne- og familieandagtsbogen *Victor, Sofia og alle de andre* af Bente Graugaard Nielsen er dog ikke helt ny. Den er en gennemrevideret udgave af *Med Jesus i familien* (1987) af samme forfatter.

I *Victor, Sofia og alle de andre* er der et andagtsstykke i passende længde til alle årets dage, og to efterfølgende spørgsmål, som giver mulighed for samtale om det, der er blevet læst og hørt. Andagtsbogen følger årets gang, både med årstider og højtider, og kommer også vidt omkring i emner og bibelvers.

Oven i købet er der et emneregister bagerst i bogen, som giver et overblik og en mulighed for at læse udvalgte temaer på andre tidspunkter. Andagtsbogen kan derfor godt blive brugt som en slags troslærebog for børn.

Bente Graugaard Nielsen skriver godt. Det vidste jeg i forvejen, men når alle forklaringer af 366 vers skal ned i børnehøjde, er det

ingen selvfølge. Målgruppen er 4-10-årige børn.

Andagtsstykkerne varierer mellem genfortælling af bibelske hændelser, samtaler mellem børn og forældre i en fiktiv familie og hverdagsagtige betragtninger, som bliver knyttet til et bibelvers.

En hjælp i den ikke ideelle verden

Det fungerer rigtig godt på de fleste sider. De børn, vi møder i bogen, har spørgsmål og kommentarer, som kan minde om virkelige børns undren over tro og liv.

Dog kan nogle af de opdigtede situationer virke lige lovligt ideelle, og "selvfølgelig" er det en "Tommy," der er den slemme dreng i klassen. Forældrene har også altid mange gode og meget pædagogiske forklaringer til børnenes spørgsmål – samt ro og lydhørhed, når svære ting skal forklares.

Jeg tror dog ikke, børn som lytter til andagtsstykkerne, tænker så meget over det. Og måske er det netop derfor, en familieandagtsbog kan være så god at have – for os i den ikke altid ideelle verden. Den kan nemlig være en hjælp for familien til at forklare og tale om de mange trosspørgsmål, som børn allerede har ret tidligt.

Og en god hjælp – det er lige, hvad *Victor, Sofia og alle de andre* er.

Om forfatteren; Han har en meget praktisk tilgang til nådegaver

AF SØREN ANDERSEN

Udrustning til tjeneste

Carsten (Sprint) Korsholm Poulsen

Lohse 2012

245 sider, kr. 249,95

Hvilken nådegave har jeg egentlig? Har alle en nådegave? Og hvis jeg har én nådegave, har jeg så også andre?

I bogen *Udrustning til tjeneste* er der hjælp at hente, hvis du sidder med nogle af disse spørgsmål. Bogens undertitel er *En praktisk håndbog om nådegaver og naturgaver og andre gaver*, og den er virkelig skrevet med en meget praktisk tilgang til emnet.

Hovedsigtet med bogen er at hjælpe til afklaring omkring emnet og give svar på spørgsmål, der dukker op, når man læser de afsnit i Bibelen, som omhandler nådegaver. Bogen er inddelt i tre hoveddele:

Første del er nogle kapitler om nådegaver, som gør det klart, hvorfor Gud har valgt at give enkeltpersoner nådegaver til fælles gavn i menigheden (lokalt og globalt). Der peges på, at en nådegave er lige præcis det, der ligger i ordet, nemlig en *gave af nåde*. Gud har skabt os, givet os evner, hjerte og nød for forskellige ting, og ved hjælp af de forskelligeartede gaver af nåde, vi har fået, er vi med til at tjene Guds menighed på jord.

Anden del er en nådegavetest. Testen er bygget op omkring to spørgsmål, der går igen inden for de forskellige nådegaver: Hvad har du erfaret? Hvad brænder du for? Testen er ikke som en blodprøve, der giver 100 % sikkerhed, men netop en test, der kan give idé om, hvilken nådegave du har, og hvordan du kan arbejde videre med den.

Der lægges også op til, at du får en anden person, der kender dig godt, til at besvare testspørgsmålene for dig.

Sidste del af bogen er en beskrivelse af 40 forskellige konkrete nådegaver. Igen er det meget praktisk bygget op:

- En nådegave belyses
- Der gives nogle konkrete eksempler på udfoldelsen af nådegaven
- Derefter nogle kendetegn for nådegaven
- Der nævnes nogle andre gaver, som er lidt i samme kategori
- Til sidst en nærmere beskrivelse af gaven og udfoldelsen i Guds rige

Jeg kan varmt anbefale bogen. Sprint har en meget praktisk tilgang til nådegaver. Det bliver ikke noget diffust og svævende, men kommer til at handle om konkrete ting. Bogen er fyldt med eksempler samt beskrivelser af konkrete opgaver, og den stiller læseren over for en masse spørgsmål, der er med til at afklare, hvilken nådegave Gud har givet læseren.

Den er meget brugbar for hver enkelt i menigheden, og det er en god håndbog for menighedens ledelse.

Om bogen; Historien er i centrum; ikke Jesus og slet ikke forsoningen

AF FLEMMING HANSEN

Evangeliet om kongen

Scot McKnight

Boedal 2012

192 sider, kr. 200,-

Forfatteren, der var hovedtaler på SommerOase 2012, er amerikansk forsker i NT, tidlig kristendom og den historiske Jesus. Undertitlen er *En genopdagelse af de gode nyheder*.

Bogens tese er, at megen nutidig forkyndelse er blevet al for frelsescentreret. Den handler om at overtale mennesker til at erkende sig som syndere og tage imod Jesus for at blive frelst. Scot McKnight benægter ikke, at det skal finde sted, men det er ifølge ham kun en lille del af historien.

Guds folks identifikation med Jesus

Den vigtigste historie er *Israels-historien*, som begynder med skabelsen, hvor Guds to ikoner, Adam og Eva, skulle regere jorden på Guds vegne, men gjorde oprør. Guds andet forsøg var at give loven, men også her gjorde mennesker oprør. Hans endelige plan var Jesus, som levede og gjorde godt, døde for oprørernes synder og blev oprejst af Gud for at "gøre en ende på dødens herredømme ... for at vise, at efterkommerne kunne få en helt ny afstamning" (s.155).

Hermed fik verden endelig den konge, som den har brug for. Jesus som Messias og Herre er selve evangeliet! Kirken er nu gudsrigetets nyskabte folk, som Gud opfordrer til at tro på Jesus og til at "identificere sig så meget med Jesus i hans død og hans opstandelse, at de derigennem [finder] et nyt liv" (s.155), og Kirken regerer ved Helligånden nu verden på Guds vegne. Det gør de

ved at lytte til Israels- og Jesushistorien og ved i praksis at leve den ud som deres egen historie og dermed sprede den.

Forsoningen udtones

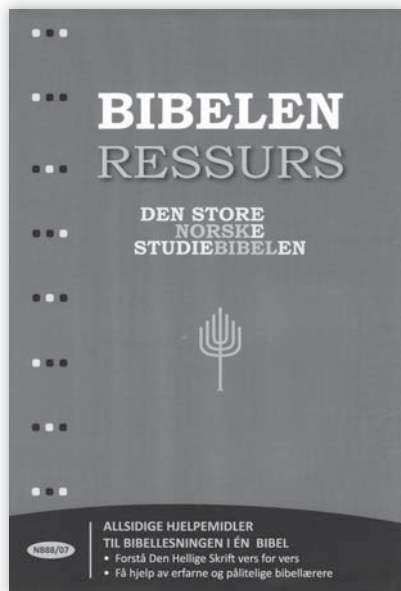
Scot McKnight er så optaget af sit evangeliehistorie og -kulturprojekt, at han i praksis udtoner forsoningens centrale og personlige plads. Han skelner meget mellem evangeliernes og NT-brevenes kristendom, og førstnævnte opprioriteres og bliver tolkningsnøgle for resten. Evangelierne er – ifølge forfatteren – selve evangeliet, fordi Israels-historien får sin opfyldelse i Jesus-historien. Centrum er historien om Israel og om Jesus som *Herre*. Det skal vi reagere på og efterfølge. Først derefter omtales, at evangeliet frelser og forløser (s.134).

For mig at se er Scot McKnight helt bundet i sit Israels-historie-forløb, som skal fuldendes som Guds rige (Kirken) og forvandle alt. Historien er i centrum; ikke Jesus og slet ikke forsoningen. Skellet er borte; alt er historie.

Jeg vil her gerne henvise til en artikel af Peter Olsen i Budskabet 2012/1 med titlen *Selve evangeliet er på spil*. Den baggrundsartikel er god at konsultere, hvis man læser bøger som denne. Men Scot McKnights bog kan jeg ikke anbefale.

Om bogen; Det geniale er, at både bibelteksten og hjælpemidlerne er samlet i ét bind

AF OLE SOLGAARD

Bibelen Ressurs – Den Store Norske Studiebibelen

Norsk Bibel AS 2011

2380 sider, Nkr. 495,- (indbundet)

Det er imponerende, hvor meget der er blevet samlet i én studiebibel, som er i almindelig bibelformat, men vejer 1,562 kg.

Grundstammen er den fulde udgave af *Norsk Bibel* – den oversættelse, som Carl Fr. Wisløff, Arthur Berg og Thoralf Gilbrant tog initiativ til i sin tid. Selve Bibeloversættelsen, som lægger sig tæt op ad grundteksten og norsk tradition, udkom i 1988 og blev revideret i 2007.

Nu har forlaget så udgivet denne studiebibel, der ud over bibelteksten indeholder et væld af brugbare oplysninger:

- 15.000 vers-for-vers kommentarer
- 150 noter om forhold på bibelsk tid
- 114 små artikler om bibelske temaer og hovedord
- 350 ordstudier, som forklarer grundtekstens ord
- 69 kort sat ind i teksten
- 80 diagrammer og tabeller
- Indledning og indholdsoversigt til alle Bibelens bøger
- Tidslinjer
- Harmonisering af de fire evangelier
- Emneregister
- Bibelatlas med farvekort og register
- Bibelordbog

Det er klart, at mange af oplysningerne er ret kortfattede, men de er ikke overfladiske. I de fortolkende vers-for-vers kommentarer

angives der i flere tilfælde forskellige tolkningsmuligheder, kort og præcist. Man kan meget hurtigt finde hjælp til forståelsen af vanskelige vers.

Forklaringerne bærer præg af saglige og nøgterne oplysninger. Samtidig er der en Kristus-centreret og opbyggelig vinkel, der understreger, at Bibelen ikke bare er kulturhistorie, men et levende ord fra en levende Gud.

Kommentarer og artikler tager udgangspunkt i en engelsk udgivelse, *Nelson Study Bible* fra 1997/2007. En række norske medarbejdere, fx Kjell Dahlene, Kurt Hjemdal og Jan Bygstad, har oversat og tilpasset teksterne og tilføjet enkelte nye artikler.

Selve bibeloversættelsen har jeg ikke mulighed for at vurdere, men det er mit indtryk, at den er et godt supplement til vores danske oversættelse, idet den flere steder ser ud til bedre at fange grundtekstens betydning.

Alt i alt et værdifuldt redskab, som jeg varmt vil anbefale alle bibellæsere. Man får ikke alt i *Bibelen Ressurs*, men tager man omfang og pris i betragtning, er det virkelig en resurse at have ved hånden. Det geniale er, at både bibelteksten og hjælpemidlerne er samlet i ét bind.

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød

Jagten på den indre ro

Mange af os længes efter en indre ro – midt i hverdagens jag. Hvor finder vi den?

Spirituelle tilbud om personlig udvikling og velvære er der mange af – både i arbejdstid og fritid. Hvad kendetegner dem?

Hvordan skal vi som kristne forholde os til den megen fokus på selvudvikling, mindfulness og positiv tænkning?

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet*FORDYBELSE I BIBELSK OG LUTHERSK TRO**ANALYSE AF TIDENS STRØMNINGER**INSPIRATION TIL KRISTENT LIV OG MISSION*